№ 97 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

21-סטער יאהרגאנג | 26 kwietnia 1928 r. | דאנערשטאג, ו' אייר תרפ"ח

נייע גרויסע ערד-ציטערניש
אין גריכענלאנד, איטאליע און קליין-אזיע.

קאנסטאנטינאפאל, 25. אפריל (יונייטעד פרעס) אין סמירנע איז געקומען ווידער פארגעקומען א זעהר שטארקע ערד-ציטערניש. די באפעלקערונג געפינט זיך נאך אין שרעק פון דער פריהערדיגער קאטאסטראפע, איז אנטלאפען אין גרויסער בהלה פון דער שטאט. די היזקות זיינען זעהר גרויס.

הייסערדיגע איינצעלהייטען פעהלען.

אטען, 25. אפריל (יונייטעד פרעס) אין קארינט און אין דער אומגעגענד זיינען מען נאך אלץ אונטער-ערד-שטויסען. לייכטע ערד-שטויסען פיהלט מען אויך אין דער הויפט-שטאט פון גריכענלאנד, אין אטען. זעהר שטארקע ערד-שטויסען געהלט מען אין פירעאוס. די באפעלקערונג לעבט אין שרעק. מען האט מורא, אז די שטאט וועט האבען דעם זעלבען טראגישען סוף פון קארינט.

אטען, 25. אפריל (ספ. צום „ל.ט.") אין שטעטעל אוירע מאליע זיינען פון דער נייער ערד-ציטערניש איינגעפאלען 20 הייזער. קיין בעדייטענדע קרבנות אין מענשען זיינען נישט פאראן. די קלאנגען וועגען חורבן פון סירעס האבען זיך ארויסגעוויזען פאר פאלש.

סאפיא, 25. אפריל (ספ. צום „ל.ט.") די היזקות פון דער ערד-ציטערניש אין בולגאריען זיינען אונגעהויערע, בלויז אין פיליפאפאל בעטרעפען די שעדענס אנדערהאלבען מיליארד לייע. 14 טויזענד מאן זיינען געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ, אין די דערפער ארום פיליפאפאל זיינען דא 2500 דאכלאזע.

רוים, 25. אפריל (ספ. צום „ל.ט.") אין דער געגענד פון פאטא אין סאפקאקא איז נעכטען אהער פארגעקומען אן ערד-ציטערניש. עס האבען זיך געפיהלט 6 ערד-שטויסען, איינער נאכ'ן צווייטען בעגלייט מיט אונטער-ערדישע דונערן. פיל הייזער זיינען חרוב געווארען. די באפעלקערונג איז אין בהלה אנטלאפען פון די הייזער און וואנדערט ארום איבער די פעלדער.

בולגארישער באטשאפטע אין וואַרשא
וועגען דער ערד-ציטערניש אין פיליפאפאל.

וואַרשא, (טעלעפאניש) און צוזאמענהאנג מיט דער נייער ערד-ציטערניש אין בולגאריען האבען אונזערע פוילישע זשורנאליסטען געהאט א געשפרעך מיטן בולגארישען פארשטעהער אין וואַרשא.

דער בולגארישער באטשאפטער האט ערקלערט, אז נישט קוקענדיג אויף די ערשטע שרעקליכע ידיעות פון'ם גאנצען חורבן אין פיליפאפאל, גלויבט ער דאך נישט אז דאס זאל זיין אינגאנצען אמת. ביז איצט איז נאר בלויז חרוב געווארען דער אינטערעסאנטער טייל שטאט, וואס ליגט ביים ברעג פון טייך מאריצא. די עלטערע שטאט מוזען וועגען גיצול געווארען. עס זיינען אבער אינגאנצען פארניכטעט געווארען די מאגאזין פאבריקען, וועלכע האבען באשעפטיגט טויזענדער ארבייטער.

אין פיליפאפאל און אין דער סביבה, און משירפאן, פארטסאווניקא און אנדערע ערטער זיינען דא 100 הרוגים און 500 פארוואונדעטע. פריהערדיגע טעלעגראמען האבען ווי די צייטונגען אנגעגעבען א ציפער פון טויזענדער קרבנות, זיינען דאס איבערגעטריבענע ציפערן.

אויף דער פראגע צו עס איז אמת די ידיעה, אז דער בולגארישער קעניג איז לייכט פארוואונדעט געווארען, האט דער באטשאפטער געענטפערט, אז צום גליק איז דאס נישט אמת. הגם דער קעניג מוזט זיין שוועסטער און ברודער האבען זיך אונגעפער מאל אויסגעשטעלט און געפאהר בעזוכנדיג די אונגליקליכע געגענדען פליגען זיך אין די ערטער, וואס האבען געליטען פון דער קאטאסטראפע. דער באטשאפטער גיט דאן אנגעבען אונגעפער דאס פון די ערד-ציטערנישען אין בולגאריען. אין יאהר 1913 איז פון אגרארישע ציטערניש חרוב געווארען די אלטע בולגארישע הויפט שטאט טירנאווא. דאס איז אבער געווען א לייכטע ערד-ציטער-ניש אין פערגלייך מיט דער איצטיגער קאטאסטראפע.

— א שרעקליך אומגליק איז געקומען אויף מיין לאנד — האט פריהערדיג גע-ענדיגט דער באטשאפטער.

500 מייל אין 4 שעה
לינדבערג'ס העלדישער פליה פון ניו-יארק קיין קוויבעק.

קוויבעק, 25. אפריל. (ספ. צום „ל. ט.") דער אמעריקאנער לופט-פליהער לינדבערג איז אנגעקומען פון ניו-יארק. ער פליהט מיט זיך א סערום געגען לונ-גען ענטצינדונג פאר'ן פליהער פלויד בע-נעט, וועלכער איז קראנק געווארען אויפ'ן וועג פון גרינלאנד אין אמעריקא. די מיטל פון 4 שעה איז לינדבערג ארומגעפלויגען א שטח פון 500 מייל. לינד-בערג וועט דא וואהרשיינליך ווארטען אויף דעם אנקום פון „ברעמען". „ברע-מען" איז שוין אינגאנצען פארלאזען געווארען און שטעהט שוין גרייט צום אפפליהען פון דער אינזעל גרינלי. די לופט-פליהער ווארטען נאר אויף א גינס-טיג וועטער.

גענעראל-אינטענדענט פון בערלינער מלוכה-טעאטער — א יוד.

בערלין, 25. אפריל (טעלעגראפיש דורך י.ט.א.) דער פרייסישער קולטוס-מיניסטער בעקער האט בעשטימט דעם רעזשיסער און טעאטער-רעפערטאטאר לעאפאלד יעסנער (א יוד) אלס גענעראל-אינטענדענט פון פרייסישען מלוכה-טעאטער.

די דייטשע רעאקציאנערע קרייזען האבען א לאנגע צייט געפיהרט א שטארקע אנטיסעמיטישע העצע געגען יעסנער'ן, וועלכע האט זיך געענדיגט מיט א פולקאמען דורכפאל.

גאָר לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אונזער חבר

דוד טייטעלבוים

אין עלטער פון 42 יאהר.

מיר רופען אלע מיטגלידער פון פאראיין אנטייל צו נעמען אין דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט דריי א זייגער ביי-טאג פון טרויער-הויז גרזשעזשינער 4.

די פערוואלטונג פון פראפ. פעראיין פון פלייש-בעארבייטונגס-בראנזשע אין לאדז

גרזשעזשינער 5.

רגשי השתתפותי הכי חמים לחברי וידידי בנפש מאג. ל. דאפנער למות עליו

אמו נ"ע

בעבודתך הצבורית תמצא נחומים לשברך.

מאג. ש. בוגין.

דער מארגען'דיגער

פרייטאג-נומער

— פון —

„לאדזשער טאגעבלאט"

וועט ערשיינען אין א גרעסערן פארמאט און ברענגען א גאנצע רייע ארטיקלען און פעליעטאנען פון די בעסטע שריפטשטעלער.

אגאנסען ווערען אנגענומען היינט ביז 8 אוהר אבענד.

ער האט פערקויפט די פרוי און די שוויגער
איז א שאנד-הויז.

אַן אויסערגעוועהנליכע שווערליכע געשיכטע אין האנדעל מיט לעבעדיגע סחורה.

דער אויסוואורף איז נעכטען ארעסטירט געווארן אין ווארשא.

וואַרשא. (טעלעפאניש) די ווארשאווער פאליציי האט נעכטען געפאנגען א נאר וואזשנעם העלט פון דער אונטער-וועלט, א געוויסען יעקב זייצמאן, א פרוי-ען הענדלער, וואס האט פערקויפט זיינע פרוי קיין ארגענטינא. דער דאזיגער אויסוואורף האט דורכגעפיהרט אַן אונ-ערהערטע מאכינאציע. ער האט גענומען פערקויפט זיין אייגענע שוויגער.

אין יאהר 1916 איז זייצמאן געקומען קיין פוילען און זיך פארגעשטעלט אלס וויילען אמעריקאנער פאבריקאנט פון וועלכע אויגען. ער האט געשלאסען בעקאנטשאפט אין פערשיידענע יידישע פאמיליעס, וואס מ'האט אים זעהר גערן אויפגענומען.

אויף אמאל האט ער זיך בעקענט מיט א געוויסער אסתר ווייגל, א בילד שעהן מיידעל פון 16 יאהר און זי האט אים פערבעטען צו'ם אין דער וואוינונג פון איהר מוטער א שיינע יונגע אלמנה פון א יאהר 35.

זייצמאן איז דארט געווארען א זעהר אפטער גאסט און געקומען צוצוטרעטען אז ער וויל חתונה האבען מיט אסתר'ן. די מוטער האט מסכים געווען צום שידוך. אין א פאר וואכען ארום איז פאר-געקומען די חתונה און דאס יונגע פאר איז ארויסגעפאהרען קיין אויסלאנד.

אין צוויי חדשים ארום האט די מוטער פון דעם יונגען ווייבעל בעקומען א בריף פון איהר טאכטער און איידעם, אין וועלכען זיי פערבעטען זי קיין בוענאס-איירעס. די יונגע אלמנה האט פער-קויפט איהר דירה און אוועקגעפאהרען קיין ארגענטינא.

אין א פאר וואכען ארום האט די שוועסטער פון זייצמאנ'ס שוויגער אין בערלין דערהאלטען א בריף פון בוענאס-איירעס, אין וועלכען איהר שוועסטער איז איהר מודיע וועגען שרעקליכקייט: דער איידעם איז א פרויען הענדלער. ער האט זי און די טאכטער פערקויפט אין א שאנד הויז.

די שוועסטער פון דער אומגליקליכער פרוי האט וועגען דעם מודיע געווען דער בערלינער פאליציי, וועלכע איז ענדליך געפאלען אויף די שפורען פון דעם אויסוואורף.

אין א צייט ארום איז זייצמאן ווידער געקומען קיין אייראפא. אין בערלין האט מען דערשפירט, אז מען קוקט אויף אים נאך, האט ער געמאכט ויברח קיין פוילען. און דא האט מען אים ארעסטירט אין א צוג. ביים ארעסטירען האט מען גע-פונען צוויי פאספארטען אויף פערשיע-דענע נעמען.

Dr. Wołkowyski

זאַמענהאף 57, טעל. 37-70

ספעציאל-ארצט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

עלעקטרא מעדיצין. בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען

נעמט אָן פון 1—2 און 4—8.

Dr. PRAW
M. Jakobson
ul. Andrzeja 4
בימעס-ביורא. איבערזעצונגען און יורידישע עצות.

Dr. med. A. Mazur

ספעציאל-ארצט פאר אויערן, נאז און האלז-קראנק. ווי אויך שטום און שפראך-פעהלער

האט זיך איבערגעצויגען אויף

זאַמענהאף 65

אַיינגאנג אויך דורך פיעטריק. 46 טעל. 66-01

נעמט אָן פון 11½—1½ און פון 3—5 נאכמ.

טעגליך פאקען-זעצען

ווי אויך מיט קינדערקראנק

ST. FELCZER

B. JOSKOWICZ

פאלנאצנא Północna 4 טעל. 41-86

נעמט אָן טעגליך פון 8—11 פריה און פון 4—6 נאכמ.

Dr. Z. Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייט.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-61.

שפרעכשטונדען 12—2 און פון 5—7.

נעמט אויך אָן אין לאגעוויניק זגערזשער 17 פון 10 ביז 12 און פון 2 ביז 3 נאכמ.

Dr. P. Klinger

ספעצ.-ארצט פאר הויט-האר-און געשלעכטס-קראנקהייטען

היילט מיט קווארץ-לאמפע.

אנדזשעיא 2, טעל. 32-28.

נעמט אָן טעגליך פון 1,30 ביז 2,30 פאר דאמען. און פון 6—8 אוו. פאר מענער. זונטאג פון 10—12 פארמ.

Dr. H. Bergson

ספעציאליסט פון פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן אינדערהיים זאַמענהאף 16 טעל. 19-26

פון 5½ ביז 6½ נאכמיטאג.

אין לעטשניצע ברזשעזינער 11 פון 3—4 נ"מ.

א געבילדעטע יונגע פרוי

זוכט א פאסטען אלס הויז-לעהרערין אין א פרויען-לאנד הירשאפט וואו עס זיינען דא מיידלעך. אפערטען אונטער „ל. פ." אַדרעסירען אין דער אדמיניסטראציע פון „לאדזשער טאגעבלאט".

1981

Dr. Niewiażski

SIENKIEWICZA 34, tel 39-40

ספעציאל-ארצט פאר סיפיליס, טריפער און מענער-שוואכע

בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אָן פון 3—6 אוונט.

908

Dr. Różaner

ספעציאליסט פאר הויט-ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע.

היילונג מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98

פון 8—10, 5—8, פרויען 3—4.

רעפארמען אין אומזאץ-שטייער

נאוועלע צום באדען-שטייער און א נייער שטייער פון בנינים

ווארשא. (טעלעפאניש) אין סיים זיינען נעכטען פארגעקומען קאנסטיטוירענדע זיצונגען פון 22 סיים-קאמיסיעס.

אין דער יורידישער קאמיסיע איז אלס פרעזעס אויסגעוועהלט געווארען דעפ. פיעראצקי, סעקרעטאר — דעפ. חארטגלאס. דעם רעפעראט וועגען פראסע-דעקרעט איז איבערגעגעבען געווארען דעם דעפ. ליבערמאן (פ.פ.ס.). דעפ. פוזשאק האט איבערגענומען דעם רעפעראט איבער דעם פארשלאג פון פ.פ.ס. וועגען אמנעסטיע.

בעת דער דיסקוסיע איבער דעם דאזיגען רעפעראט, איז דעפ. טראמפטשינסקי ארויסגעטרעטען געגען דער אמנעסטיע. דעפ. חארטגלאס האט דעם פארשלאג פארטיידיגט.

אלס פרעזעס פון דער האנדעלס-קאמיסיע איז אויסגעוועהלט געווארען דעפ. ריאמאנד.

דעפ. אמזשנטשאט האט פארגעטראגען דעם פארשלאג פון יודישען „קאלא" וועגען פארלענגערן דעם האנדעל אין די בודקעס און זיידע-וואסער-געהעלבער.

דעפ. קושיושאנאווסקי האט געהאלטען א רעפעראט וועגען נייעם שטייער-געזעץ. אינ'ם רעפעראט האט ער אנגעוויזען אויף די נייע רעגירונגס-פראיעקטען וועגען איינפיהרען א נייעם שטייער פון בנינים, ענדערונגען אין באדען-שטייער און עס ווערט פארגעשריבען א נאוועליזאציע צום אומזאץ-שטייער.

פארשלאג אפצושאפען די צארישע בעגרענצונגען

אויף דער זיצונג פון סיים, וואס וועט פארקומען אין 15 מאי וועט די יודישע „קאלא" ארייננטראגען א נייעם פארשלאג וועגען אפשאפען אלע צארישע בעגרענעצונגען נעגען יודען.

זעלבסטמארד פון א לאדזער יונגערמאן אין ווארשא.

ווארשא. (טעלעפאניש) נעכטען איז דא בעגאנגען זעלבסטמארד דער 21-יעהריגער לאדזער יונגערמאן דוד הערש שווארצשטיין פון פריוואטע-פלאץ נ' 8. שווארצשטיין האט זיך אראפגעווארפען פון 8. שטאק מארשאלקאווסקא 81 און דער'הרג'עט געווארען אויפ'ן ארט.

בשם זעלבסטמערדער האט מען געפונען 9 זלאטעס מיט 98 גראשען און פערשידענע פאסט-צעטלען פון נעלד, וואס ער האט ארויסגעשיקט צו זיין פאטער קיין לאדז.

ווי מען רעכענט, איז ער געקומען קיין ווארשא איינקאסירען געלד. א טייל דערפון זאל ער האבען אפגעשיקט צו זיין פאטער און דאס איבריגע פערשפילט. דאס האט איהם געשטופט צום זעלבסטמארד.

א לאדזער גנב פער'משפט אויף 2 יאהר תפיסה אין לייפציג.

בערלין, 25. אפריל (ספ. צום „ל.ט") אין לייפציגער געריכט איז פערורטיילט געווארען אויף 2 יאהר מיט 4 חדשים תפיסה, א געוויסער אייזען שמואל ליבעסקינד פון לאדז.

ליבעסקינד האט אין לייפציג ארגאניזירט אנ'אינטערנאציאנאלע גנבים-ארגאניזאציע, וועלכע האט „בעארבייט" דעם לייפציגער יריד.

3 יודישע ראטמענער פון שטאט-ראט פון מאנטרעאל.

מאנטרעאל. (יטא) בעת די וואהלען צום הינגען שטאט ראט זיינען אויסגעוועהלט געווארען אויך 3 יודישע ראטמענער. אונטער די אויסגעוועהלטע יודישע ראטמענער געפינען זיך און גע־ וועזענער ראטמענער פון מאנטרעאל. 2 אנדערע יודישע קאנדידאטען זיינען בעת די לעצטע שטאט ראט וואהלען דורכגעפאלען.

א שווייצארישע פילם-עקספעדיציע קיין ארץ-ישראל.

גענף. (יטא) דער שווייצארישער נע־ זעלשאפטליכער קאאפעראטיוו פון שול- און פאלקס קינעמאטאגראף" פיהרט אנצט דורך א גרויסע פילם עקספעדיציע אין די דרום- און מזרח לענדער פון מיטעללענדישען ים. די הויפט אויפמערקזאמקייט זאל ווערען, לויט'ן פלאן פון די אָרגאניזאטארען, געשאנקען ווערען ארץ ישראל, וואו עס וועלען אויפגענומען ווערען אלע היסטארישע און ביבלישע ערטער. די עקספעדיציע איז אוועקגעפאהרען דעם 11. אפריל פון וועבערניג און רעכענט במשך פון זומער צו ענדיגען איהר ארבייט, אזוי, אז אין קומענדיגען ווינטער וועט דער פילם קאנען דעמאנסטרירט ווערען אין 400—500 שווייצארישע געמיינדען.

דייטשלאנד שרעקט דעם קעניג אמאנולאה מיט סאוויעטען.

בערלין. 25. אפריל. (ספ. צום „ל. ט.") „12 אוהר בלאט" שרייבט, אז טשן מאסקווא איז אנגעקומען אמאנולאה'ס א פערזענליכער פריינד, דער אפגאניסטאנער אמביל קארים, וועלכער בעמיהט זיך צו קריגען הילף פון דער סאוויעטישער רע־ גירונג געגען דעם קעניג אמאנולא. אמביל קארים וויל זיך פראקלאמירען אלס פרעזידענט פון אנ'אפגאניסטאנישער סאוויעטן רעפובליק. צי דעם צוזאג וויל זיך ארויסרופען אנ'אויפשטאנד און אפגאניסטאן בעת אמאנולא'ס וויזיט אין מאסקווא. אויב דער אויפשטאנד וועט האבען ערפאלג וועט אפגאניסטאן זיך פעראייניגען מיט סאוויעט רוסלאנד און וועט נאמען: בולגארער סאוויעט רעפובליק.

יאפאן און אמעריקא קאנצענטרירען זייערע קריגס-שיפען ביים פארט-ארטור.

לאנדאן, 25. אפריל. (ספ. צום „ל. ט.") יאפאן און אמעריקא קאנצענטרי־ רען זייערע קריגס שיפען און די וואסער; פון טשיפו געבען פארט ארטור. די קאנ־ צענטראציע פון די אויסלענדישע פלאטען האט דעם ציל צו שיצען האם לע־ בען פון די אויסלענדישע בירגער, וועלכע זענען איצט שטארק בעדראהט פון די אנקומענדע כינעזישע ארמעען פון צפון און דרום. די דאזיגע ארמייען מארשירען אויף די גאנצע אויסלענדישע בעפעלקערונג, וואס ווי מ'ערפען צו איין זייער כאראקטער.

וויפיל ווערט בעשטייערט אין יוגאסלאווישע מלוכה. בודזשעט פאר די יוה. רעליגיעזע בעדערפענישען

בעלגראד. (יטא) לויט דעם דענגי רונגס פראיעקט פון בודזשעט פון יוגא־ סלאווישען פינאנצן מיניסטער פאלט אויס אויף דער בעפעלקערונג פון די רע־ ליגיעזע בעדערפענישען פון יעדען פרא וואסלאווער בירגער 9.66 דינאר, פון יע־ דען קאטאלישען בירגער — 6,88, פון עוואנגעלישען — 5.25, פון יעדען מא־ האמעדאנישען — 14,23 און פון יעדען יו־ דישען בירגער — 17,64 דינאר. אזוי קומט אויס, אז די רעליגיעזע בעדערפענישען פון די יודישע בירגער ווע־ רען פערהעלטניסמעסיג בעפרידיגט אין א גרעסערער מאס ווי ביי אנדערע בירגער.

ווי זעהט אויס די קויהלען-אקציע פון דער קהלה?

(נ) די אקציע פון קויהלען שטיצע דורך דער קהלה איז שוין פערענדיגט. פאר די, וואס האבען אפגעגעבען רעקלאמאציעס, זענען ארויסגעשיקט געווא־ רען די לעצטע מעלאנגען, און מיטד פון 7 מעג מוזען אלע בעזיצער פון די מא־ לאנגען ארויסנעמען די קויהלען. שפעטער וועלען די מעלאנגען בעטראכט ווערען פאר אינגילטיג.

סך הכל איז פאר דער בעפעלקערונג ארויסגעגעבען געווארען 18.000 קערץ און פאר די געזעלשאפטליכע אנשטאל־ טען — העכער 2000 קערץ קויהלען.

אלזא — דער ענין קויהלען וועט זיך נאך ציהען ביז ארום שבועות, ווייל איצט האט מען נאך וועגען מעלאנגען, וועגען רעקלאמירען זיי א.א.וו. וויפיל צייט וועט נאך דויערן ביז די קויהלען קאמי־ סיע וועט צונויפשטעלען א גענויען בע־ ריכט און ווי לאנג וועט דויערן, ביז די קהלה פערוואלטונג וועט דעם ענין אין צען בעפירען ?...

וואס שייך דער פסח אקציע — ארו־ נט די פסח קאמיסיע איצט אינטענסיוו ביים צונויפשטעלען א בעריכט פאר דער קהלה פערוואלטונג. ס'ווייזט אויס, אז דער קהלה האט די אקציע אפגעקאסט פון 120.000 זל.

אלע רעקורסען פון פערזאנען, פון וועלכע מען האט געמאכט „זאוושטשעבי" פאר נישט בעצאהלטע עטאט, זענען שוין בעשטעטיגט געווארען. אין אינגאנצען אינטערעסאנטען דארפען די בעטרעפענדע זיך ווענדען אין דער קהלה כדי צו בעקומען אינפארמאציעס. און געגענפאל דראהט זיי נייע קאסטען פאר „צבלאשעניעס".

דער פיעטריקאווער רב קומט נאך לאדז.

דער פעטריקאווער רב הגאון רבי מאיר שפירא קומט נאך לאדז דעם קומענדיגען זונטאג. הרב שפירא איז דער שטיפטער און גרינדער פון „ישיבת חכמי לובלין" און זיין בעזוך אין לאדז שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט אנ'אקציע צו פער־ פעסטיגען דאס ישיבה וועזען. דער בעזוך האט ארויסגערופען אינטערעס אין די הינגע יודישע קרייזען.

—=0=—

שטאט-פרעזידענט געפאהרען רעא־ ליזירען די אויסלענדישע הלואה פאר לאדז

(נ) דער לאדזשער שטאט פרעזידענט דעפ. זשעמיענצקי און וויצע פרעזידענט ד"ר וויעליטשקאָ זענען נעכטען ארויסגע־ פאהרען קיין ווארשא, כדי צו פינאליזי־ רען די פארהאנדלונגען בנוגע דער הלואה פון 5 מיליאן זל. אויף אינוועס־ טיציע צוועקען פאר אונזער שטאט.

צוליב דער אפוועזענהייט פון פרעזי־ דענט זשעמיענצקי, וועלכער האט גע־ זאלט אויף דער נעכטיגער זיצונג פון שטאט ראט האלטען דאס בודזשעט עכס פאזע — איז די זיצונג נישט פארגע־ קומען.

הייגט, דאנערשטאג, קומט פאר א זי־ צונג פון שטאט ראט.

3 יאהר שווערע תפיסה פאר פערשפרייטען פאלש געלד.

דעם 5. דעצעמבער 1927 איז אין גע־ וועלב פון ישעיה גרינשטיין אויף זכאדני־ ניא 1 געקומען אנ'אונבעקאנטער, וואס האט געקויפט עפעס און בעצאהלט מיט א 5 זלאטע באנקנאט. נאכ'ן געהן, ווי דער אונבעקאנטער איז ארויס פון געשעפט, האט דער אייגענטימער בעמערקט, אז דער באנקנאט איז א פאלשער. ער האט וועגען דעם גלייך געמאכט א פאלציי־ אנט געגעבען, בעת דער זעלבער איז ווידער אמאל געקומען קויפען שפייזען און ווידער בעצאהלט מיט א פאלשען 5 זלאטע באנק נאט, איז ער ארעסטירט געווארען דורך דער פאליציי.

ווי עס האט זיך ארויסגעשטעלט, איז זיין נאמען געווען פנחס פארנפעלד און ער האט ערקלערט, אז דאס פאלשע געלד האט איהם געגעבען א געוויסער אברהם מאזשעאווימש. דער לעצטער איז דאי אויך ארעסטירט געווארען.

נעכטען זענען זיי געשטאנען פאר'ן קרייז געריכט און און רעזולטאט איז פארנפעלד פער'משפט געווארען אויף 3 יאהר שווערע תפיסה, מאזשעאווימש איז צוליב מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט געווארען.

פערד-קאנטראלעס.

צו די פערד-קאנטראלע פונקטען 8 פריה אויפ'ן פלאץ ביי עק נארוטאוויטשא און פראמוואיאווא, מוזען געבראכט ווע־ רען די פערד פוג'ם שטח פון 3-טען קאמיסאריאט, וואס געהערען צו די איי־ גענטימער, וואס זייערע פאמיליען-נאמען הויבען זיך אן מיט I, J, Ka ביז Ki. פאר נישט צושטעלען די פערד צו דער קאנטראלע דראהט א גרויסע געלט־ שטראף אדער 6 וואכען ארעסט.

איבערגעפאהרען פון א אויטא

(א) נעכטען איז אויף זגערזשער גאס איבערגעפאהרען געווארען פון אנ'אויטא דער ארבייטסלאזער יחזקאל גינזער פון פאדזשעטשנא 10. ער איז אפגעפיהרט געווארען דורך פאטאטאוויץ און שפי־ טאל. דעם שאפער האט מען געמאלט א פראטאקאל.

פון „החלוץ המרכזי".

אויף די לעצטע 2 פערזאמלונגען פון די מיטגלידער ביים אנטייל פון א גרע־ סערער צאהל חברים איז געוועהלט געווארען א זער, רפוו. קאמיטעט און א חברים געריכט און ס'זענען דעבאטירט געווארען א ריהע פארשלאגען בנוגע דער וויי־ טערדיגער ארבייט. שבת 5 נ. מ. קומט פאר דער שלוס פון דער אלגעמיינער פער־ זאמלונג מערבונדען מיט רעפעראטען וועגען צוקונפטיגען ארבייטס-פלאן.

וועגען אליא ערענבורג.

היינט וועט אין „פילהארמאניע" גע־ בען א פארלעזונג וועגען אליא ערענבורג און זיין שאפען דער בעקאנטער פוילי־ שער פובליציסט מארעא'ש וואשניאווא־ רלינסשאַווסקי.

הכנות צו דער יובילאום-פייערונג פון יצחק קאצענעלסאן

דער יובילאום קאמיטעט, וואס ארגא־ ניזירט די פייערונג לכבוד דער 25 יעה־ ריגער ליטעראריש.ער טעטיגקייט פון יצחק קאצענעלסאן, מאכט בעקאנט, אז די פייערליכע אקאדעמיע און פילהארמאניע" וועט און זעלבען אווענד (מיטוואך דעם 2. מאי) איינגעאָרדענט ווערען א באנקעט לכבוד דעם יובילאר און געראלד'ס רעסטאראן. די, וואס האבען בעקומען איינלאדונגען צום באנקעט קאנען איינקויפען בילעטען און דער בוכהאנדלונג „קולטורא" (פעטריקאווער 50) פון מאנטאג אינשליסליך. די, וואס האבען קיין איינלאדונגען נאָכנישט, קאנען האלטען זיי בעקומען ביי ה' ראט־ זענשטיין, זאקאנטנא 30.

אבגעראטעוועט א געהאנגענעם 19-יעהריגען יודישען בחור.

(§) נעכטען איז בעגאנגען זעלבסט־ מארד אין זיין וואוינונג דורך אויפהענ־ גען זיך אויף א האנטוך דער 19-יעהרי־ גער צוריאל נאלקענבוים פון נאווא־ מיעסקא 21. צום גליק האבען די שטוב־ מענשען בעמערקט דעם הענגענדיגען און איהם אראפגענומען. די פאגאטאוויע האט איהם ערשטע הילף.

שוין ווידער א שרפה אין זגערזשער וואלד.

(§) און זגערזשער וואלד האבען לעצ־ טענס שוין עטליכע מאל אויסגעבראכען שרפות. מען האט לכתחילה געמיינט, אז די שרפות ענטשטעהען פון לאקאמא־ טיוו פינקען, הגם די באהן סטאציע איז ווייט פון וואלד. נעכטען האט ווי־ דער אמאל אויסגעבראכען א שרפה. די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז דער וואלד איז אונטערגעצונדען געווא־ רען. מען האט דארט געפונען א שאך מעלע ואפאלקעס, א פלאש און פאר דער שרפה האט מען האט בעמערקט 3 פער־ זאן. די אונטערצינדער זוכען געזוכט דורך פאליציי. פון די אפטע שרפות זיי־ נען פערברענט געווארען 400 מעטער וואלד.

א גארטען-שטאט אין טושין.

פלעצער אויף בויען הייזלעך וועט מען פערקויפען די טעג

(§) דער טושינער מאגיסטראט האט בעשלאסען אויסצונוצען דעם גרויסען טושינער וואלד כדי צו שאפען א גארטען־ שטאט, וואס וועט אויך פאר לאדז האבען א וויכטיגע בעדייטונג. דעם 28. ד.ה. וועט זיך אין דער פערקויף פון פלעצער און וואלד אויף אויסבויען הייזלעך. יע־ דער, וואס קויפט א פלאץ איז מחויב און משך פון 5 יאהר אויסצובויען א הויז. און געגענפאל פערלירט ער דאס הויז געלד, וואס ער גיט און דער דויך פון 30 פראצענט.

XXV

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20.

XXV

מיטוואך, דעם 2-טען מאי, 8.30 אווענד, ארדענט איין דער לאדזער ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין

א גרויסע יובילעאום-אקאדעמיע

לכבוד דער 25-יעהריגער ליטערארישער טעטיגקייט פון בעליבטען דיכטער יצחק קאצענעלסאן

I.

אין ליטערארישען טייל נעהמען אנטייל:

דער דיכטער און קריטיקער יעקב פיכמאן פון א"י; רעד. י. העפטמאן (הצפירה); ד"ר י. גאטליב; אברהם לעווינסאן; י. מ. ניימאן; ה. ל. זשיט־ ניצקי — פון ווארשא. רעד. י. אונגער, דיכטער משה בראדערזאן — פון לאדז.

II.

אין קינסטלערישען טייל:

1) פערשטארקטער כאר פון „הזמיר", אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פיוווישים, וועלכער וועט אויספיהרען איינינע לידער פון יובילאר; 2) די בעקאנטע זינגערין פרל. מאריא דאלסקא (סאלא-געזאנג) יודישע און העברעאישע לידער פון יובילאר; 3) דער בעליבטער זינגער דוד זיירערמאן וועט אויפטרעטען מיט נייע אין לאדז נאך נישט געזונגענע לידער; 4) רעציטאציעס פון יובילאר און דיכטער משה בראדערזאן. ביים קלאוויר: פראפ. י. זאזולא.

III.

בעגריסונגען

פון א ריהע ליטערארישע, קינסטלע־ רישע און קולטורעלע אינסטיטוציעס פון לאדז, ווארשא א. אנד.

שלוס-ווארט פון יובילאר.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון „פילהארמאניע".

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר ּנעמט אן פון 6 ביז 7 אין אווענד.
ניט בעשטעלטע מאנוסקריפטן ווערן ניט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, אדמיניסטראציע 47.

פאליטיק אהן סענטימענטן.

דער דעפיציט פון אונזער אויסלענדישען האנדעל האט בעטראפען אין חודש מערץ ה. י. 162 מיליאן זל. דאס איז א גוואלדיגער וואוקס אין פערגלייך צו די פריהערדיגע חדשים, ווייל אין יאנואר ה. י. האט דער דאזיגער דעפיציט בעטראגען נאר 52 מיליאן און אין פעברואר 72 מיליאן זל. אמת די סטאבילוזאציאנס־הלואה ערלויבט אונז צו קוקען רוהיג אויף די דעפיציטען, אבער סוף־כל־סוף איז עס דאך אנ'ערנסטער ענין, ווען א דעפיציט פון איין חודש בעטרעפט כמעט א דריטעל פון דער גאנצער הלואה. מיר טארען די זאך נישט גרינגשעצען! דערצו מוז זאך גענומען ווערען אין אכט, אז זייט דעם 15. מערץ איז שוין פערמליכטענד די וואלאריזאציע פון צאל, און נישט קוקענדיג דערויף איז דער דעפיציט מעהר ווי צווייפאך גרעסער ווי אין פריהערדיגען חודש. ס'מוז אלזא זיין ערגיץ א פרינציפיעלער פעהלער אין אונזער האנדעל מיט אויסלאנד, וואס לאזט זיך נישט דערווייטערן מיט דעם מעכאנישען מיטעל צו העכערען דעם צאל. איבריגענס, בעווייזען אויך די ציפערן, אז נישט נאר דער וואוקס פון אימפארט, נאר אויך די מערקליכע ערונג פון עקספארט איז גורם צו אזא גרויסען דעפיציט.

וואו זענען, אלזא די סיבות, וועלכע זענען גורם צו אזא נישט גינסטיגען מצב אין אונזער אויסלענדישען האנדעל? אין דער אפיציעלער סטאטיסטיק פון דאזיגען האנדעל געפינען זיך אייניגע כאראקטעריסטישע ציפערן, וועלכע ווארפען א גרויס ליכט אויף אויף דער דאזיגער פראגע. דהיינו, אין יאהר 1927 האט אונזער ארייןפיהר פון פראנקרייך בעטראפען 125 מיליאן גאלד פראנק, בעת אונזער ארויספיהר קיין פראנקרייך האט אין דער זעלביגער צייט נאר בעטראפען 25 מיליאן. אונזער פאסיוו אין האנדעלס־אומזאץ מיט פראנקרייך האט בכן בעטראפען איבער הונדערט מיליאן גאלד־פראנק, ד. ה. 4 מאל מעהר. ווי אונזער גאנצער עקספארט קיין פראנקרייך. ס'אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אז די עיקר־סיבה פון דער דאזיגער ערשיינונג איז אונזער האנדעלס־אפמאך מיט פראנקרייך, וואס איז געשלאסען געווארען אין 1924, לויט וועלכען פראנקרייך האט בעקומען די גרעסטע פריווילעגיעס, אהן גלייכצייטיגקייט אויף אונזער זייט. פערשטעהט זיך, אז אזא ארט האנדעלס־אפמאך האבען מיר געשלאסען מיט פראנקרייך אלס פועל־יוצא פון אונזער פאליטישער בעציהונג צו דער דאזיגער מלוכה. ווען מיר זאלען פערגלייכען דעם האנדעלס־דעפיציט אין בעצוג צו פראנקרייך מיט אונזער זאלדא מיט דייטשלאנד, וועלען מיר קומען צום אויספיהר, אז נאר אונזער קרובה'שאפט מיט פראנקרייך צאהלען מיר זעהר טייער. נישט קוקענדיג אויפ'ן צאל־קריג מיט דייטשלאנד איז דער אומזאץ מיט'ן דאזיגען לאנד געווען א סך גרעסער (ארויספיהר — 428 מיליאן זל., ארייןפיהר — 456 מיליאן זל.) און דאך זענען מיר ארויס א סך בעסער, ווייל מיר האבען בעקומען אנ'אקטיווע זאלדא אין דער הויך פון 38 מיליאן זל.

צוקוקענדיג זיך צו דעם זעהר לאנגזאמען גאנג פון אונזערע האנדעלס־אונטערהאנדלונגען מיט דייטשלאנד, מוזען מיר בעקומען דעם איינדרוק, אז אונזערע מלוכה־קרייזען רעכענען זיך צו וועהניג מיט דער רעאלער ענטוויקלונג פון אונזערע ווירטשאפטליכע בעציהונגען און אין א צו־גרויסער מאס דעצידירט ביי זיי דער סענטימענט.

אויב ס'האנדעלט זיך אין פערטיידיגען אונזער אינדוסטריע פאר דער צופלוס פון דייטשע סחורות, דאן איז אונזער דויערהאפטע שטעלונג בנוגע אונזערע ווירטשאפטליכע טאקטולאטען פולשטענדיג פערשטענדליך. ס'דוכט זיך אבער, אז די סיבה פון דער דאזיגער פערשלעפונג איז נישט קיין ווירטשאפטליכע, נאר א פאליטישע, נעמליך, אונזער דעקרעט וועגען בעזעצען זיך אין גרעניץ־פאס, וואס איז איבריגענס, געווענדעט הויפטזעכליך געגען רוסלאנד, פון וואס ס'פיהלען זיך אבער געטראפען אויך די דייטשען.

מיר זיצען איינגעפרעסט אין אונזערע ענגע גרעניצען צוליב דעם הויכען מס־עבצאהל און מיר גיבען זיך דעריבער נישט קיין דין וחשבון ווי גיך ס'טוישען זיך אט די גרעניצען. וואס שייכט אן דאס איצטיגע דייטשלאנד פון די פחדוזיגע בעגנער אין דער לעצטער מלחמה. נישט נאר בריאן, נאר אפילו פואנקארע האט אין זיין בעוואוסטער לעצטער רעדע אונטערגעשטראכען, אז די פראנצויזישע פאליטיק לגבי דייטשלאנד וועט געהן אויף דער ליניע פון שלום און פערשטענדיגונג און צוליב דער שטעלונג פון ענגלאנד און אמעריקא זענען פערשן נויטע אויסזיכטען, אז ס'זאל ענטגילטיג געלעזט ווערען די פראגע וועגען דייטשלאנדס מלחמה־ענטשעדיגונג און אז די עוואקואציע פון רהיין־געביט וועט בקרוב ווערען דורכגעפיהרט. ס'אונטערליגט אויך נישט קיין שום ספק, אז טאקי די דאזיגע צוויי ענינים זענען טאקע די הויפט־מניעה, אז דייטשלאנד זאל בעקומען פולע פאליטישע גלייכבערעכטיגונג אויך אין פאליטישער הינזיכט צוגלייך מיט אלע גרויסע אייראפעאישע מלוכות.

בעת די בעציהונג פון אלע מלוכות לגבי דייטשלאנד, ענדערט זיך לטובת די לעצטע, בעהט אונזער פאליטיק אלץ נאך אויף דער ליניע פון א קאלטער נייטראליטעט אין בעצוג צו אונזער מערב־שכן. די דאזיגע שטייפע ליניע קען דערפיהרען, אז מיר זאלען בכלל פערלירען יעדע ליניע.

ס'איז וועניג, וואס מיר אונטערשטיצען אונזער עקספארט מיט פערשידענע מיטלען, ווי למשל, די רעגירונג האט לעצטענס געטון ערלויבענדיג דעם קויהלען־קארטעל צו העכערען די פרייזען פון קוילען אויפ'ן אינערליכען מארק, כדי זיי זאלען קענען פערקויפען קויהלען צו ביליגערע פרייזען אין אויסלאנד. אויף אזא אופן קען מען גאנץ לייכט פערגרעסערן אונזער עקספארט, ווייל אויסלאנד וועט זיכער קויפען אונזער פראדוקציע פאר האלבע פרייזען. יעדער פערשטעהט אבער, אז פון אזעלכע טראנזאקציעס וועט אונזער ווירטשאפט נישט געניסען. אנשטאט אזא ארט אונטערשטיצונג, וואס עהנעלט אייגענטליך זיך דרעהען אין א פאר'כשוף'ט ראד, דארף מען זיכער זיך בעמיהען צו מאכען א ראדיקאלע רעוויזיע אין אונזער האנדעלס־פאליטיק, וועלכע דארף בויען אויפ'ן שטאנדפונקט פון אונזערע אייגענע אינטערעסען.

ד"ר ב. ס.

J. LUKASCHIK Fabryka Mydła
TARNOWSKIE-GORY
געגרינדעט אין 1845 — געגרינדעט אין 1845
עמפעהלט איהרע בעקאנט־ערשטקלאסיגע אויסארבייטונג אין הויזהאלטונגס־קערנזייפען, מיט דער געזעצליך געשיצטע ספעציאל־מארקע
MŁOTEK i PERLIK
וועלכע שטעהט זעהר הויך אין איהר קוואליטעט, זעהר פיינע: טואלעט־זייפען אין היגיענישער געשמאקפולער פערפאקונג, ווי אויך הויכפראצענטיגער זייפען־פולווער מיט דער מארקע „Polonja", אין דער בעסטער קוואליטעט.
די פראבע מיט מיינע אויסארבייטונגען פערזיכערט אייך א לאנג־דויערנדע קליענטעלע.
גענעראל־פערטרעטונג פאר לאדז און וואיעוואדשאפט:
Ignacy Kuczyński i Arnold Karpf, Łódź, Piotrkowska 121
Telefon 47-77.

דעפ. ווישליצקי וועגען ווירטשאפטליכען מצב אין פוילען:

די יודישע דעפוטאטען פון „איינסעל"־בילדען א זעלבסשטענדיגע פראקציע.

אין א שמועס מיט'ן רעדאקטאר פון „ביאליסטאקער טעלעגראף" האט דעפוטאט ה' ווישליצקי זיך ארויסגעזאגט וועגען דער איצטיגער פארלאמענטארישער און ווירטשאפטליכער לאגע אין לאנד.

די סיטואציע איבען בעדאן פון סיים איז אזא, אז לויט אלע וואַרשאַוער ידיעות איז ביז הערבסט נישט צו דערוואַרטען קיין וועזענטליכע פערשארפונג פון דער פארלאמענטארישער לאגע.

די בעציהונגען צווישען סיים און רעגירונג וועלען ענדגילטיג זיך אויסקריסטאליזירען ערשט ביי דער פראגע וועגען די מראַיקטעריסטע שנויים אין דער קאנסטיטוציע.

וואס שייך די בעציהונגען צווישען די פערשידענע גרופעס פון דער יודישער סיים־רעפרעזענטאנץ, זענען זיי לעת־עתה ווייט פון א קאנסאלידאציע. די חלוקי דעות צווישען די גרופעס פון גרינבוים און רייך זענען אפשר טיפער, ווי ס'קען זיך אויסדוכטען אויפ'ן ערשטען קוק.

וועגען א וועלכער ס'איז טראנזאקציע צווישען דער גרופע יודישע פארלאמענטאריער פון „איינסעל" מיט די יודישע דעפוטאטען פון „קאלא", איז נישט מעגליך צו רעדען.

געהערענדיג צום אלגעמיינעם פארלאמענטארישען קלוב פון „איינסעל" בילדען מיר בנוגע דער יודישער ארבעט א פאלקאם זעלבסשטענדיגע, אינגאנצען אומאפהענגיגע יודישע פראקציע, וועלכע ארבייט ענערגיש אין דער ריכטונג פון בעזייטיגען די שווערע עקאנאמישע לאגע פון די יודען אין פוילען.

מ'מוז לעדער קאנסטאטירען, אז אין דער לעצטער צייט לאזט זיך שפירען א בעדייטענדיגע פערערגערונג פון דעם עקאנאמישען מצב פון דער יודי־

די עקאנאמישע לאגע אין ארץ ישראל

„לודזיה" בעהערשט דעם ארץ־ישראל מארק. — גוטע אויסזיכטען פאר דער ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט.

(ספעציעל פאר'ן „לאדזשער טאגעבלאט") — פון יהודה טענענבוים (תל־אביב).

דער געזאמטער בעוואוסטזיין פון דער כלכלה־לאגע אין ארץ ישראל, און דער לעצטער בעריכט פון דער ארץ ישראל רעגירונג און וועלכען עס איז פערעפענטליכט געווארען א טאבעלע־סטאטיסטיק פון'ם האנדעל און אינדוסטריע פון ארץ ישראל פאר'ן יאהר 1927, מיר ברענגען דאהער פאלגענדע אינטערעסאנטע ציפערן:

אין יאהר 1927 האט דער אימפארט קיין ארץ ישראל בעטראפען 6 מיליאן 184,454 פונט געגען 6,594,098 פאר'ן יאהר 1926 (העכער פינפהונדערט טויזענד פונט וועניגער).

דאגעגען האט דער עקספארט בעטראגען אין מאליאן 899,759 פונט געגען 1,308,333 פאר'ן יאהר 1926 (עפעס 600 טויזענד פונט מעהר). דער הויפט עקספארט איז בעשטאנען אין פאמעראנצען, ארבוזען, תבואה, וואסערמעלאנען, אויהל, ציגעל, מעהל, ווייט, האניג, פאמידאראנצען, לעדער, שעל, טרינקמאשינען א.א.וו.

א גרויסען פארטשריט האט געמאכט די עקספארטירונג וועגען

סחורות, צעמענט א. א. וו. פון ענגלאנד און סוריען.

בערך 2 מיליאן 658,500 האט מען פאמעראנצען פאר א סומע פון 813,600 פונט געגען דאס יאהר ארויסגעשיקט גשוואהרען פון לאנד געגען 1,887,591 קאסטען פאר'ן יאהר 1926 (מריב 800 טויזענד קאסטען מעהר).

דער שטח פון די פערפלאנצטע פרדסים פערעהמט אויס העכער 11,000 אקער, געגען 6.000 אקער פון יאהר 1923.

(חוץ דעם פלאנצט מען איצט נאך צעהן טויזענד דונאם מערך). בכלל האבען די ארץ ישראל פאמעראנצען זיך א.ע.ט ערוואורבען כשהרעם גוטע מארק און אייראפא ווי: דייטשלאנד, ראקע, מצרים, האלאנד, רומעניען א. ז. וו.

די צעמענט פאבריק „נשר" אין חיפה און בעזונדער מאנ די גרעסטע אינדוסטריע אונטערנעהמונג אין לאנד. עס ווערען אין איהר בעשעפטיגט 300 ארבייטער. אין יאהר 1927 האט „נשר" עקספארטירט פון לאנד ארום 9.015 טאן צעמענט פאר א סומע פון 22,959 פונט. (גראד 4 מאל אזוי פיל ווי אין יאהר 1926). די דאזיגע פאבריק שיקט איהרע סחורות קיין מצרים, סוריען און אויך דער אינזעל ציפערן אויף אנ'אייגענע מאטאר־שיף.

אין ירושלים ווערען געבויט גרעסערע געביידעס ווי האטעלען, שולען, געהעלבער, געשעפטס־הויזער א. א. וו.

דער עקספארט פון על־אחמד האט זיך דאס יאהר פערגרעסערט לגבי דעם יאהר 1926 אכט מאל. ס'איז ארויסגעשיקט געווארען פון לאנד אחמד פאר 75,673 פונט.

הויפטזעכליך ספעציאליזירט זיך אין אפחל־אויסארבעטונג די גרויסע חיפה'ער פאבריק „שמן" (130 ארבייטער), וועלכע שיקט איהרע סחורות קיין מצרים, סוריען א. ז. וו. דער עקספארט פון וואש־זייף האט דאס יאהר בעטראפען 232,948 פונט. די זעלביגע קוואליטעט

פון דעם דאזיגען ארטיקעל גיט צו רעכנונג אויף א בעסערע צוקונפט.

די מיהלען ענטוויקלען זיך אין לאנד זעהר גוט. די גרויסע מיהלען אין חיפה (ראטשילד'ס) בעשעפטיגען איצט 150 ארבייטער און גיבען ארויס טעג־טעגליך 30 טאן ערשטקלאסיגעס מעהל. די דאזיגע מיהל מאלט אויסשליסליך ארץ־ישראל וועיץ. די ביסקוויט פאבריק פון פרומ'ן אין ירושלים בעזיצט דעם א״י מארק אלץ מעהר און מעהר.

דער שטח פון די טאבאק פלאנצונגען האט פערגרעסערט דאס יאהר 10,197 דונאם. דער שניט — 624 טאן. אין הײנט טאג עקזיסטירען אין לאנד 11 טאבאק־פאבריקען, וועלכע בעשעפטיגען 600 ארבייטער. דער עקספארט פון די ארץ ישראל פאפיראסען דערגרייכט שוין איצט ביז 16 טאן.

אויך די זייף־פראדוקציע נעהמט מעהר און די אויסלענדישע וואַרען ווערן אלץ מעהר ארויסגעשטויסען פון לאנד דורך די איינהיימישע.

די שאקאלאד און צוקערלעך פאבריקען בעשעפטיגען שוין איצט עטליכע הונדערט ארבייטער. די דאזיגע פאבריקען אין תל אביב קאנקורירען מיט ערפאלג מיט די אויסלענדישע אויסארבייטונגען.

די שטרומף פאבריקאנטען און טריקאזשאויסארבייטונגען בעהערשען די ארטיגע און ארומיגע מארק. די גרעסטע פאבריק „לודזיה", וועלכע בעשעפטיגט 120 ארבייטער, האט אין פערגאנגענעם יאהר עקספארטירט קיין עגיפטען און סוריען פאר העכער צעהן טויזענד פונט סחורות.

אויך די נאציאנאלע ענטוויקלונג זיך אין פערפעסטיגען זיך. דער עקספארט פון לעדער האט דערגרייכט 12,756 פ.

און פערלויף פון יאהר 1927 זענען ארויס אין קראפט דאס געזעץ וועגען שוץ צאל אויף פאלגענדע איינגעפיהרטע סחורות: צעמענט, אייל, זייף, וויין, קאנפעקטען, צוקערוואַרג, שאקאלאד, ביס קוויט, זאלץ, לעדער, מעבעל, זאפאלקעס א.א.וו. דער האוזגער שוץ צאל איז כסדר צייטל איינגעפיהרט, כדי צוצוהעלפען די ענטוויקלונג פון די ארטיגע אויסארבייטונגען פון לאנד.

פאר'ן יאהר 1927 האט די רעגירונג געהאט הכנסה פון צאל 976,952 פונט. (מיט 43 טויזענד פונט וועניגער ווי פאר א יאהרען). די דאזיגע פערקלענערונג קומט דערפון, וואס די רעגירונג האט בעפרייט פון צאל מאנכע רוה־שטאפען, וועלכע ווערען פערנוצט פאר דער ארטיגער אינדוסטריע.

אין יאהר 1927 זענען געגרינדעט געווארען נייע אינדוסטריע אונטערנעהמונגען פון פערשידענע בראנזשען. 900 ארבייטער זענען בעשעפטיגט ביי מאכען שאבלאנען, און נאך וועניגער ווי 800 ארבייטער ארבייטען אין די פאבריקען פון מעבעל, שפיגעל, האלצמעבעל, מירעמטען ארטיקלען א.א.וו.

און פערלויף מיט'ן יאהר 1922 אין לעבענס מיטעל און הויז האלט ביל. נאך געווארען מיט העכער 22% און אין מער געבליבן מיט'ן יאהר 1926 מיט כמעט 6 פראצענט (4.7).

אין יאהר 1927 האבען בעזוכט ארץ ישראל 59,305 טוריסטען (געגען כמעט 55.000 אין יאהר 1926).

ס'פיהלט זיך אויך מעהר נישט אזא געלד מאנגעל ווי אין פאריגען יאהר. צוליב דעם, וואס עס ווערען כסדר בעפרייט פון צאל פערשידענע רוה שטאפען, העלפט זיך זעהר גוט פאר דער אינדוסטריע. בעקומען אלע די ארץ ישראל אונדוסטריע מעהר מעגליכקייט צו ערווערבען זיך נייע אבזאץ געביטען.

פון הײנטיגען טאג זענען אין ארץ בעשעפטיגט ביי אינדוסטריע ביי 7.500 ארבייטער.

אט דאס איז עס דער אפיציעלער בעריכט פון דער ארץ ישראל רעגירונג פאר דעם יאהר 1927.

בכלל אבער קען מען זאגען, אז די שטימונג איז דא אין לאנד א גוטע, באשט און מאלען קרייזען פיהלט זיך נאך גוט די נורמאלישע ענטוויקלונג, בעשאנדערס און די קרייזען פון די נייע אנגעקומענע, וועלכע האבען זיך נאך נים דערשלאגען צו א שטיקעל פרנסה.

א זעהר הערפרייענדיגע ערשיינונג איז אבער דאס, וואס רייכע יודען פון דרום אפריקא, אמעריקא, ענגלאנד א. א. מאגרעב (ארם נהרים), הויבען אן צו אנצוועסטירען און פרדסים פלאנצונג אין ארץ ישראל גרעסערע סומען געלד. לעצטענס זענען אין לאנד אריינגעקומען גרויסע סכומים געלד, וועלכע שטעקען פיל איבער די כוחות פון די לעצטע נייע יאהרען.

בורצעוו'ס נייע ענטדעקונג וועגען אזעוו'ן נאך לאפוכינ'ס טויט.

פון ג. מעלניק.

אין פאריז איז לעצטענס געשטארבען אלעקסעי אלעקסאנדראוויטש לאפוכין, דער געוועזענער פאליציי־דירעקטאר אין פעטערבורג, וועלכער האט ארויסגעגעבען בורצעוו'ן דעם נאמען פון פראוואקאטאר אזעוו און איז דערפאר פערשיקט געווארען קיין סיביר.

דעם איינדרוק, וואס דאס האט דעמאלס געמאכט אין גאנץ רוסלאנד, בעזונדערס אין די קרייזען פון די סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען, איז שווער איצט צו איבערגעבען. דער צאר ניקאלאי בכבודו ובעצמו האט זיך פעראינטערעסירט מיט דער גאנצער „אפערע", פראוואקאטאר אזעף און דערפאר איז לאפוכין ארעסטירט געווארען. עס איז באלד פארגעקומען דער משפט איבער איהם און ער איז פערשיקט געווארען קיין סיבירסק.

דורך אנ'אמנעסטיע פון ניקאלאי דעם צווייטען איז לאפוכין בעפרייט געווארען פון זיין פערשיקונג קיין סיביר און צוריקקומענדיג קיין מאסקווא האט ער א קורצע צייט זיך בעשעפטיגט מיט אדוואקאטור. שפעטער איז ער איבערגעצאהרען קיין פעטערבורג וואו ער איז אנגעקומען אויף א שטעלע אין די פעטערבורגער אינטערנאציאנאלע האנדעלס־באנק, וואו ער איז באלד געשטיגען ביז צו א מיטגליד פון דער פערוואלטונג (דירעקטאר). נאך דער באלשעוויסטישער אומוועלצונג איז לאפוכין אנטלאפען פון רוסלאנד און האט זיך אויסגעהאלטען אין פאריז, וואו ער האט געארבייט אין דער פיליאלע פון דער געוועזענער פעטערבורגער אינטערנאציאנאלער האנדעלס־באנק. ביז קורץ פאר זיין טויט, וועלכער איז געקומען גאנץ אומערווארטעט, ווייל ער איז געווען געזונד און פול מיט ענערגיע.

די רוסישע פאריזער צייטונגען זענען איצט פול מיט בעשרייבונגען פון דער בעשטעהעניש, וואס האט אין זיין צייט אנגעמאכט אזא רעש. פיל קארעספאנדענטען האבען זיך געווענדעט צו בורצעוו'ן, וועלכער וואוינט אין פאריז, מיט דער ביטע ער זאל דערציילען ווי אזוי איז צוגעגאנגען אין יענער צייט דאס ארויסגעבען אזעוו'ן דורך לאפוכינ'ען, און אט וואס בורצעוו דערציילט:

„ערשטענס" — זאגט בורצעוו — „מוז איך אונטערשטרייכען, אז איך האב שטענדיג בעקוקט אויף לאפוכינ'ען נישט ווי אויף א דירעקטאר פון פאליציי־דעפארטאמענט, נאר ווי אויף א כלל־טוער. לאפוכין האט אנגענומען זיין שטעלע אלס דירעקטאר פון דעפארטאמענט. מיט דעם בעשטימטען בעשלוס צו קעמפען מיט די העכערע פערשידענע מנהגים אין דעפארטאמענט — מיט דער פראוואקאציע, — ווען ער איז אין 1906 ארויסגעטראטען פון זיין דינסט אין דעפארטאמענט. האט ער זיך אפיציעל געווענדעט צו סטאליפינ'ען און אנגעוויזען אויף דער נויטווענדיגקייט צו מאכען א סוף מיט דער פראוואקאציע צווישען די ס. ר. (סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען). אין דער צייט ווען מיר האבען נאך קיין אהנונג נישט געהאט וועגען אזעוו'ס מעשים, האט לאפוכין איהם שוין חושד געווען אין זיין בעטייליגען דעם פעמיליע־שפיל.

„איך" — זאגט בורצעוו ווייטער — „בין בעקאנט געווארען מיט לאפוכינ'ען אין יאהר 1906 אלס רעדאקטאר פון זשורנאל „בילויע" („דאס געוועזענע"). מיר איז אויסגעקומען פיל מאל מיט איהם זיך צו אונטערהאלטען, אבער ווייל ער האט נישט ארויסגעוויזען קיין וואונש צו רעדען וועגען דער פראוואקאטארישער ארבייט אין דער סאציאל־רעוואל. פארטיי, האב איך די פראגע נישט בערירט.

אין יאהר 1908 האב איך דורך מיינע אויספארשונגען ענדליך פעסטגעשטעלט, אז אזעוו איז א פראוואקאטאר און איך האב אין צוזאמענהאנג דערמיט געזוכט א געלעגענהייט מיך צו טרעפען מיט לאפוכינ'ען.

איך האב געוואוסט, אז לאפוכין, וועלכער האט דעם זומער 1908 צוגעבראכט אין דייטשלאנד, קלייבט זיך צו פאהרען צוריק קיין רוסלאנד. אנהויב סעפטעמבער מאנאט, בין איך פון פאריז ארויסגעפאהרען קיין קעלן און דארט אפגעווארט דעם צוג, מיט וועלכען לאפוכין האט געזאלט פאהרען. ער האט געוואוסט, אז איך וויל זיך מיט איהם טרעפען, אין וואגאן, אין א בעזונדער אבטיילונג פאר אונז ביידע, האב איך די ערשטע טעגליכע שפה איהם דערצעהלט וועגען דער לאגע פון דער עמיגראציע, וועגען מיינע פערבינדונגען, מאגט וועלכער אויס'ן ליטעראריטען געביט, און פון מיין קאמף, וואס איך פיהר מיט דער פראוואקאציע און ענדליך איהם בעוויזען:

„איך קען דעם גרעסטען פראוואקאטאר צווישען די סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען, איך ווייס זיין נאמען, אונטער וועלכען ער ארבייט אין דער „ערגאניזאציע". איהר, אלעקסעי אלעקסאנדראוויטש, קענט דעם עכרונק־אגענט. — איך בעט אייך מיר אויסצוהערען, מיר ערלויבען ערווהנען זיין נאמען און דאן מיר נאר ענטפערן קורץ: שטימט עס אדער נישט?".

לאפוכין האט מיך אויסגעהערט זעהר אויפמערקזאם און האט מיט קיין ווארט מיך נישט איבערגעשטעלט. ווען איך האב געזאגט:

„אט דער מענש האט געטראגען זעהר א געהיימען אנטייל אינ'ם מארד פון פלעווע", האט לאפוכין מיט גרויסער אויפרעגונג א פרעג געטון:

„קען דאס זיין, אז דאס איז ריכטיג?".

„יא" — האב איך איהם געענטפערט — „ער איז געווען דער הויפט־ארגאניזאטאר פונ'ם מארד. איך ווייס דאס אלץ פון א ריכטיגער קוועלע — פון סאווינקאוו'ן.

פאר מיר איז געווען קלאר, אז די ענטדעקונג איז געווען אנ'איבערראשונג פאר לאפוכינ'ען. איך האב צו איהם ווייטער געזאגט:

„דערזעלבער מענש האט אנטייל גענומען אין דער פערשווערונג געגען קייזער, ניקאלאי דעם צווייטען, וועלכען מען האט בעשלאסען אומצוברענגען.

נאכ'ן, האב איך דעמאלט לאפוכינ'ען די אייגנצעלהייטען נישט דערצעהלט. איצט איז דאס שוין אלץ פערעפענטליכט: די סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען, צווישען זיי דער הויפט־ארגאניזאטאר אזעף, האבען געשיקט דעם מאטראזן אוודעיעוו קיין קראנשטאדט אויף א שיף מיט'ן אויפטראג צו דערשיסען ניקאלייען, אבער דער מאטראס האט נישט געהאט קיין מוט אויסצושיסען אין ניקאלייען, ווען ער איז פארביגעגאנגען נעבען איהם.

מיך אויסהערענדיג גאנץ גענוי האט לאפוכין מיר געענטפערט:

„קיין שום ראטקין (אינער פון אזעף'ס דעק־נעמען) קען איך נישט, נאר אינזשעניער יעווגעני אזעוו, האב איהם

(ענדע—זייט 6).

לאדזשער כראניק.

נייע קאנטראלע פון גייסטיגע ארבייטסלאזע.

(§) אנהויבענדיג פון 1. מאי פיהרט איין דער ארבייטסלאזען-פאנד א נייעם אופן פון קאנטראלירען די גייסטיגע ארבייטסלאזע, וואס בעקומען שטיצע. די דאזיגע קאנטראלע זאל פארקומען לויט פאלגענדען סדר: דעם 1-טען פון יעדען חודש וועלען זיך דארפען מעל-דען צו דער קאנטראלע די וואס האבען לעגיטימאציעס פון 1 № ביז 400. אין צווייטען טאג פון 461 ביז 800 א. א. אויב אין משך פון דער צייט פאלט אויס א חגא-טאג, ווערט די קאנטראלע איבערגערוקט אויפ'ן צווייטען טאג.

1,500 זל. בעלוינונג

פאר ענטדעקען די אנפאלער אויפ'ן פאליציאנט יאן סאפאניע.

(§) אין געזונד-צושטאנד פון שווער-פערוואונדעטען פאליציאנט קאפאניע, דער קרבן פון דער באנדיטען-שיסעריי אויף בושעושינער גאס, איינגעטרעטען א שנוי צום ערגערען. נעכטען האט די פאליציי-קאמאנדא ארויסגעהאנגען אין די גאסען מעלדונגען, אז זי בעשטימט א בעלוינונג פון 1,500 זל. פאר דעם, וואס וועט אנווייזען אויף די מערדער פון פאליציאנט קאפאניא.

געדרוקטע רעקורסען

ווערען נישט גענומען אין אכט.

(א) כדי צו פערהיטען פון אונגע-זאונשענע רעזולטאטען, ווערען די שטייער-צאהלער אויפמערקזאם געמאכט, אז רעקורסען אויף געדרוקטע פארמו-לארען לויט איין בעשטימטען נוסח ווע-רען דורך דער שטייער-מאכט נישט גע-נומען אין אכט.

נאכט-דיזשור אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: אנטאניעוויטש, פאביאניצער 50; זאנדזשינסקי, פעטריקאווער 164; סאלא-לעוויטש, פשעיאזד 19; רעמפעלינסקי, אנדזשעיא 26; זונדעלעוויטש, פעטרי-קאווער 25; קאספערקעוויטש, זגערזשער 54; טראכאווסקא, פושעשנער 56.

מיליטער-דינסט דויערט פולע 2 יאהר

די קאטעגאריעס „צע" און „דע" זענען ארייינגעצויגען ווערען אין מיליטער-דינסט—צום רעזערוו געהערט מען ביז 40 יאר צום לאנד-שטורם ביז 50 יאהר

דאס נייע מיליטער-געזעץ.

אין „דזיענניק אוסטאוו" נומער 46 פון 18. ה. ח. איז פערעפענטליכט א בעקאנטמאכונג פון קריגס-מיניסטעריום. מיט דער דאזיגער בעקאנטמאכונג איז איינגעפיהרט געווארען דאס איינהייט-ליכע געזעץ וועגען א"געמיינעם מילי-טער-פליכט. פון דער דערמאהנטער בע-קאנטמאכונג נעהמען מיר ארויס פאל-גענדע אינטערעסאנטע בעשטימונגען:

די גרונדזעצליכע צייט פון מיליטער-דינסט בעטרעפט פולע 2 יאהר, 2 יאהר מיט א חודש און 2 יאהר מיט 3 חדשים. פאר מיליטער-פליכטיגע, וואס בעזיצען מיטעל-בילדונג קען די דינסט-צייט פער-קלענערט ווערען העכסטענס ביז 15 חדשים, מיט דעם בעדינג, אז דער בע-טרעפענדער פערזאן זאל אין משך פון דער דאזיגער צייט בעזיצען די קוואלי-פיקאציעס, לויט וועלכע ער זאל קענען בעלאנגען צו דער רעזערווע אלס אונ-טער-ליוטענאנט. אין בעגענפאל מוז ער אפדינען די נארמאלע דינסט-צייט.

בעזונדערס וויכטיג איז דער ארטיקעל 6, לויט וועלכען ס'זענען פארגעזעהן פערלייכטערונגען אין מיליטער-דינסט פאר די פערזאנען, וועלכע האבען זיך אקטיוו בעטייליגט אין די ארבייטען צו דער מיליטערישער פארבערייטונג.

די דינסט-פליכט הויבט זיך אן דעם ערשטען יאנואר פון דעם יאהר, אין וועלכען די מיליטער-פליכטיגע ווערען אלט 21 יאהר און די דאזיגע פליכט דויערט ביז צום סוף פון 23-טען לע-בענס-יאהר.

ביי מלחמה-אויסברוך הויבט זיך אן די מיליטער-דינסט-פליכט שוין פון אלט ווערען 19 יאהר. צום רעזערוו געהערט מען ביז צום 40-טען לעבענס-יאהר, אפיצירען געהערען צו דער רעזערווע ביז זיי ווערען אלט 50 יאהר; צום לאנד-שטורם געהערען אלע ביז 50 יאהר און אפיצירען ביז 60 יאהר.

אנ'אויסלענדער, וואס איז געווארען א פוילישער בירגער אונטערליגט דעם אקטיווען מיליטער-דינסט ביז צום 38-טען לעבענס-יאהר. אזוי ארום וועלען אויס-לענדער אויך נאכדעם, ווען זיי וועלען זיין עלטער ווי 28 יאהר, מוזען אפדינען די פולע צייט פון מיליטער-דינסט.

אויפ'ן יסוד פון ארטיקעל 8 קענען אויסלענדער, וועלכע האבען אפגעדינט 5 חדשים אין מיליטער בעקומען די פוילישע בירגערשאפט, הגם זיי בעזיצען נישט די איבעריגע דערצו נויטיגע קוואַ-ליפיקאציעס.

פערזאנען, וועלכע זענען בעשטראפט געווארען מעהר ווי מיט דריי יאהר תפיסה זענען פריי פון מיליטער-דינסט.

א נייעס איז דאס ארטיקעל 40, אין וועלכען ס'ווערט געזאגט, אז די פערזאַ-נען, וואס זענען קוואליפיצירט געווארען צו די קאטעגאריעס „צע" און „דע" צוליב זייערע פיזישער אונפעהיגקייט קענען ארייינגעצויגען ווערען אין מילי-טער-דינסט; דאס דינסט מוז אבער זיין ענטשפרעכענד צו זייערע פיזישע און גייסטיגע קוואליפיקאציעס.

טעטיגע גייסטליכע זענען בעפרייט פון מיליטער-דינסט. פרייוויליגע ווערען אנגענומען צום מיליטער-דינסט. פרייווי-ליגע ווערען אנגענומען צום מיליטער-דינסט ווען זיי ענדיגען 17 יאהר.

אויסלענדער קענען מיט דער ערלויב-ניש פון מלוכה-פרעזידענט אנגענומען ווערען אלס פרייוויליגע.

לויט'ן ארטיקעל 77 איז יעדער רע-זערוויסט פערפליכטעט אין משך פון זיין רעזערוו-צייט צו זיין ווענינגסטענס 14 וואכען אויף מיליטער-איבונגען. די העכס-טע צייט פאר איינמאליגע מיליטער-איבונגען איז 6 וואכען.

ארטיקעל 89 זאגט, אז פוילישע ביר-גער, וואס האבען זיך בעמיהט צו בע-קומען די בירגערשאפט פון א פרעמדער מלוכה, קענען בעפרייט ווערען פון מי-ליטער-דינסט.

דאס געזעץ זעהט פאר זעהר הויכע שטראפען פאר די פערזאנען, וואס וועלען זיך אויף א וועלכען ס'איז אופן זיך ארויסדרעהען פון מיליטער-דינסט.

די פערזאנען, וואס געהערען צו די קאטעגאריעס „או", „צע" און „דע" אונ-טערליגען אויך דעם מיליטערישען שטראף-געזעץ.

דאס אויבען געברענגטע געזעץ טרעט ארייין אין קראפט אין 4 חדשים ארום און ס'איז חל פאר דער גאנצער רע-פובליק.

א. א.

ווי וועט געפייערט ווערען דער 3. מאי אין לאדז

(ס) לויט דער איניציאטיוו פון פרע-זידיום פון שטאט-ראט איז דעם 28. ד. ח. פארגעקומען א קאנפערענץ אין זאל פון שטאט-ראט וועגען ארגאניזירען די פייערונג פון 3 מאי. אין דער קאנ-פערענץ האבען זיך בעטייליגט: גענעראל מאלאכאווסקי, אינספעקטאר ניעדזשוועל-סקי, פרעזעס פון שטאט-ראט אינוש. תאלצגרעבער, שטאט-סטארעסטא טשע-מינסקי א. א. מצד דער יודישער קהלה פרנס ניימאן. עס איז געבילדעט געווא-רען א קאמיטעט פאר דער פייערונג און עס איז אויסגעארבייט געווארען א פראג-ראם פון דער פייערונג. פון 9 ביז 10 פריה וועלען אין די קירכען און געבעט-הייזער פון אלע אמונות אפגעריכט ווע-רען געטעס-דינסטען. 12 מיטאג וועט אפגעגעבען ווערען א דעפילאדע פון מיליטער, מיליטערישע ארגאניזאציעס און פייערלעשער. די דעפילאדע וועט פארקומען אויף פיעטריקאווער פון דער קאטעדראלע ביז פשעיאזד. דער קאמיטעט וועט ארויסלאזען א אויפרוף צו די ביר-גער זיך צו בעטייליגען אין דער פייערונג.

קופאן

אויף אומזיסטע צאל-עצות.

דער פאזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט צאל-עצות דורכ'ן ספעציאליסט פון אונזער רעדאקציע.

גילטיג היינט

דעם 26. אפריל פון 8—9 אוו.

טראגעדיע פון א קאנסטאנטינער יודישען בחור,

וואס איז מגולגל געווארען קיין דייטשלאנד.

א „אשה רעה", וואס לאזט איבער איהרע דריי קליינע קינדער אויף הפקר.

(פון די טראגי-קאמישע ראבינאט-מעשה'לעך.)

(ג) דער „בונד" פון די איוראפעאישע פעראיינען אין באדען טיילט מיט וועגען א טראגישער געשיכטע פון א קאנסטאנטינער יודישען יונגערמאן, וועלכער געהט א דורך צוזאמען מיט זיינע דריי קליינע קינדער א שרעקליך גהינום פון ליידען.

מישעל האבער — ווערט דערצעהלט אין בריף, וואס געפינט זיך אין אונזער בעזיץ — האט מיט איניגע יאהר צוריק פערלאזט לאדז און אלס דעזערטיר נאך פערשידענע גלגולים אין פערשידענע דייטשע שטעט איז ער אין י. 1927 אנ-געקומען קיין מעץ, וואו ער האט געפונען ארבייט אין זיין פאך אלס היטעל-מאכער. זיין פרוי האט זיך אבער מיט זיין שות-פער לאנג נישט בעהאלט רעכענען און געפאדערט פסדר פון איהם אונמעגליכע גרויסע סומען געלד.

אין הערבסט 1927 איז האבער אויס-געוויזען געווארען פון מעץ צוליב דעם, וואס זיין פאס איז נישט געווען אין ארדנונג. ער איז דאן ארויסגעפאהרען קיין באזעל, וואו ער איז גראד קראנק געווארען און זיין לעצטע געלד פער-קרענקט ליגענדיג אין שפיטאל.

קומענדיג א ביסעל צו זיך, איז האבער אוועק קיין קארלסרוהע. נישט האבענ-דיג קיין רעכט דארט צו פערבלייבען, האט דער דארטיגער הילפס-פעראיין קוים אויסגעפועל'ט זיך, אז מישעל זאל קענען פערבלייבען אין מאנהיים. דאס לעבען איז געווען גענוג שווער, ער האט געמוזט אנקומען צו דער הילף פון די פילאנטראפישע אינסטיטוציעס, אבער האפנונגען אויף בעסערע צייטען זענען געווען.

אינצווישען איז געקומען קיין קארלס-רוהע האבער'ס פרוי מיט די דריי קינ-דער און זי האט ענערגיש געפאדערט פון מאן געלד, — א זאך, וואס איז גע-ווען אונמעגליך. דער הילפס-פעראיין האט זיך ארייינגעמישט, כדי צו ברענגען צו שלום-בית צווישען פאר-פאלק און צו דעם צוועק האט מען זי בעזארגט קיין לוקסענבורג. אין א פאר טעג ארום איז די פרוי ווידער געקומען קיין קארלס-רוהע און, נישט טרעפענדיג מעהר איהר מאן, האט זי איהם געמסר'ט אין דער פאליציי-דירעקציע. דאס איז געווען גע-נוג, כדי מ'זאל ביי האבער'ן צונעהמען די ערלויבניש זיך אויפצוהאלטען אין דייטשלאנד. דא הויבט זיך אן פאר מישעל האבער'ן נייע צרות מיט פער-שיקונגען פון ארט צו ארט. נישט גע-קוקט אבער אויף דער צרת פונ'ם מאן, האט די אשה-רעה אונאויפהערליך איהם פערפאלגט און די קינדער איבערגעלאזט אויף הפקר. ערשט די הילפס-געזעלשאפט אין קארלסרוהע האט זיך דערבארימט איבער די לעבעדיג-פערלאזענע יתומים און זיי פערזארגט אין דעם דארטיגען „יוגענד-אמט".

האבער איז נאכ'ן אויסווייזען איהם בעגאנגען די אונפארזיכטיגקייט און איז פערבליבען נאך אויף איניגע טעג, כדי צו ערלעדיגען אין קארלסרוהע די חשבונות מיט זיינע ארבייטס-געבער. מען האט איהם אבער ארעסטירט, ארייינגעזעצט אין תפיסה און דעם 23. אפ-ריל איז ער אפגעשיקט געווארען צו דער מערב-גרענעץ פון דייטשלאנד. ער איז אפגעשיקט געווארען קיין פוילען, וואו איהם שטעהט פאר א פראצעס פאר דעזערציע.

דאס עיקר'שטע אבער איז, אז אויך די קינדער האבער'ס קענען מעהר נישט בלייבען אין דייטשלאנד. אויך זיי וועלען ארויסגעשיקט ווערען.

אין בריף ווערען געשילדערט טראגי-שע איינצעלהייטען פון דעם לעבען פון די דריי אויסגעווארפענע קינדערלעך. די מוטער וויל פון די קינדער נישט הערען און וואו דער פערשיקטער פא-טער'ס געפינט זיך, ווייסט מען נישט.

ס'איז אלזא, נישטא קיין אנדער אויס-וועג, ווי די קינדער זאלען בעקומען דרינגענדע הילף פון לאדז, ווייל די פאליציי-ארגאנען רודפ'ען איצט די קליינע פוילישע יודען, ווי די דער-וואקסענע.

דער „בונד פון די איוראפעאישע הילפס-פעראיינען" האט זיך דעריבער געווענדעט צום לאדזשער ראבינאט, ווי אויך צו דער קהלה אין קאנסטאנטין, פון וואנען האבער שטאמט, אז מען זאל תיכף זעהן צו שאפען מיטלען איינצו-ארדנען די דריי קינדער, וואס ווערען די טעג שוין ארויסגעשיקט פון דייטש-לאנד.

—=0=—

ארטיסטישער רעוי אין קאמער-טעאטער

„אררט"

אונטער דער לייטונג מ. בראָדערזאָן

היינט ווערט נישט געשפילט. (גענעראל-פראָבע).

פרייטאג ד. 27. פינקט 9.30 אוו.

פרעמיערע פון VI פראָגראם

א. נ.

„שושנת יעקב"

איינצלהייטען אין די אפישען.

בילעטען צו בעקומען היינט פון 6 ביז 8

פרייטאג פון 6 אוונט.

מיט א האק דערלאנגט א סוב-לאקאטארקע.

(§) נעכטען איז אין הויז אויף גרע-נאג'ס גאס 6 פארגעקומען א בלוטיגער איבערפאל. דער לאקאטאר פון זעלבען הויז אנטאני קאכאניאק האט א סוב-לאקאטארקע די 28 יעהריגע ברעניס-לאווא שטשאדוקא. די לעצטע איז שול-דיג זייט א גאנצער צייט דירה-געלד און עס פלעגט דעריבער צווישען לאַ-קאטאר און דער סובלאקאטארשע דער-געהן צו אפטע קריגערייען. נעכטען האט די סובלאקאטארקע אויף דער פאדערונג פון לאקאטאר ווידעראמאל ערקלערט, אז זי האט נישט קיין געלד, איז קא-כאניאק ארייינגעקומען אין אזא שרעק-ליכען כעס, אז ער האט א כאפ געטון א האק און איהר דערלאנגט א זעץ אין הארץ. א פערבלוטיגטע איז די פרוי גע-פאלען אויף דער ערד, פערלירענדיג דאס בעוואוסטזיין. די שכנים פון הויז האבען ארויסגערופען פאגאטאוויע, וואס האט איהר ערטיילט הילף. פאליציי האט דעם מערדערישען לאקאטאר צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט.

דער וועלט-בעריהמטער פראפעסאר, וואס איז אמאל געווען א ים-רויבער

א סענסאציע, מיט וועלכער עס סאכט איצט גאנץ אמעריקא.

פראפעסאר ארטשיבאלד וואטסאן איז איינער פון די בעדייטענדסטע געלערנטע נישט נאר אין אויסטראליען, וואו ער איז געבוירען און ערצויגען, נאר איבער דער וועלט בכלל: זיינע ווערק זענען איבערזעצט אין פראנצויזיש, דייטש און אנדערע שפראכען.

ווען די אמעריקאנער געלערנטע האבען זיך דערוואוסט, אז פראפ. וואטסאן, וועל-כער איז שוין איצט א זקן פון 79 יאהר קומט קיין ניו-יארק עס איז פאר זיי געווען א יום-טוב. עס איז אויסגעקליבען געווארען א ספעציעלער קאמיטעט פון די וויכטיגסטע געלערנטע איהם צו בעגע-גענען ביים שיף און איהם צו געבען דעם פערדינטען קבלת-פנים.

און עס איז דער פראפעסאר אנגע-קומען. צייטונגסלייט זענען גע-ווען די ערשטע איהם ארומצירינגלען: אמת, קיין סענסאציאנעלע שטאף האבען זיי פון איהם נישט ערווארט. וואס קען זיי אנ'אלטער געלערנטער, וועלכער איז 35 יאהר געווען פראפעסאר פון דער גרעסטער אויסטראלישער אוניווער-זיטעט, דערצעהלען?

נאר — גארנישט! ער איז דאך א נאכט און קומט פון א ווייטען לאנד און א געבילדעטער מענש איז ער, קען מען איהם שטעלען א פאר טשיקאווע פראגען און פון איהם ארויסקריגען א פאר טשי-קאווע ענטפערס. א רעפארטער פון א געלער ענגלישער צייטונג קען אפילו א געלערנטען שטעלען א פראגע, וואס נעמעהלט איהם בעסער. די פרויען-פיס אין אויסטראליען, אדער אין אמעריקע? א קשיא. וואס א רעפארטער פון אזא סארט צייטונג קען אלץ פרעגען!

אבער אינגרוואַרט האבען די רעפאר-טערס געקריגען פון פראפעסאר א פאַ-טען ביין; אומגעריכט איז דער פראפע-סאר, דער באנק-קוועטשער. דער קאבי-נעט-מענש, וועלכער איז דער לעצטער מענש, פון וועמען צו ערווארטען אי-סענסאציע — געווארען א סענסאציע.

עס איז געווארען א מהומה אויף די רעפארטערס לויפעניש, א טומלעניש און א קאכעניש: גלייך אנ'ערד-ציטערניש וואלט איבערגעבראכען, אדער דער ים, וואלט זיך איבערגעקעהרט, אדער אני-אקטריסע וואלט דערווארגען איהר מאן מיט א פיסעל.

וואס איז אזעלכעס געשעהן?

עס איז געשעהן אזא שעהנע געשיכ-טע: דער אלטער פראפעסאר, זעהענדיג, ווי די אמעריקאנער רעפארטערס זוכען צו קריגען טשיקאווע שטאף, האט בע-שלאסען פאר זיי צו מאכען א ודוי, זיי אויסצוזאגען א זאך פון זיינע יונגע יאה-רען, וואס וועט זיי געבען גענוג מא-טעריאל אויף שרייבען און שרייבען.

די געלעגענהייט איז געקומען, ווען איינער פון די רעפארטערס האט איהם געפרעגט, אויב ער איז שוין אמאל גע-ווען אין אמעריקא.

— יא, האט ער געענטפערט, נישט אקוראט ביי אייך, אבער אין די דרום-אמעריקאנישע לענדער א סך מאל.

— ווען איז דאס געווען?

— מיט א 60 יאהר צוריק.

— נאך וואס האט איהר דעמאלט אזוי אפט געדארפט זיין אין דרום-אמעריקא?

— פרעגט א רעפארטער סתם אזוי פאר נייגעריגקייט.

— ווייל דעמאלט בין איך געווען א שקלאפען-הענדלער און ים-רויבער! — האט דער פראפעסאר גלייכגילטיג גע-ענטפערט — און איך האב דעריבער געדארפט אבזעצען מיינע סחורות אין דרום-אמעריקא.

די רעפארטערס האבען זיך א קעהר געטון צו איהם ערשטוינט, מיינענדיג, אז ער שפאסט. און אנדערע האבען זיך טאקע פונאנדערבעלאכט פון דעם „אוס-טו".

— איך מיין עס זעהר ערנסט! — האט דער פראפעסאר פערזיכערט, — דאס איז גאר קיין שפאס נישט.

און דאן האט דער אלטער געלער-נטער דערצעהלט זיין געשיכטע; ווען ער איז אלט געווען א יאהר 18 איז איהם נמאס געווארען צו זיין אין זיין היים-שטאט. ער האט געוואלט זעהן די וועלט שטודירען, לערנען, פארשען — און ער האט בעשלאסען צו אנטלויפען פון דער היים.

ער האט זיך אנגעהויבען דרעהען ארום האפען, רעדען מיט שיפס-קאפיטא-נען, אפשר וועט עמיצער פון זיי איהם מיטנעהמען אלס ארבייטער. אבער דאס איז איהם נישט לייכט אנגעקומען.

איינמאל האט אין פארט געאנקערט א שיף „אלבאטראס". ווען רע האט זיך פארגעשלאגען אלס ארבייטער, האט מען איהם געזאגט אז מען דארף א קוכער. ער האט פערזיכערט, אז ער וועט זיין דער בעסטער קוכער אין דער וועלט. מען האט איהם צוגענומען און ארטשי-באלד וואטסאן איז געווען גליקליך.

ער האט נישט געוואוסט, וואס פאר א שיף עס איז, אבער ערשט, ווען די שיף איז געווען אין מיטען וועג, איז ער געוואויר געווארען, אז דאס איז א שיף פון שקלאפען-הענדלער, וועלכע שטעלען זיך נישט אפ פאר ים-רויבעריי.

אין די צוויי יאהר, וואס ער איז גע-ווען אויפ'ן שיף, איז דער „אלבאטראס" צוויי מאל בעפאלען טרעמדע שיפען און זיי בערויבט. אבער מיט שקלאפען-האנדעל האט די שיף זיך כסדר אפגע-געבען.

דער „אלבאטראס" פלעגט כסדר פא-רען רמיעס קיין אפריקא, וואו מען פלעגט דורך פערשידענע טריקס ארויס-נארען שווארצע פרימיטיווע איינוואוינער; ווען זיי פלעגען שוין זיין אויפ'ן שיף, האט מען זיי פערשפארט הינטער גראַ-טעס און זיי אוועקגעפיהרט קיין פערו, בראזיליען, פאראגוואי און אנדערע לענ-דער. וואו מען האט זיי פערקויפט פאר שקלאפען.

אויף דער רייזע פלעגט כמעט א העלפט פון די געפאנגענע נעגרען אויסשטאר-בען, אבער דאס האט קיינעם נישט גע-קימערט; מען האט זיי בעהאנדעלט ער-גער ווי חיות און מען פלעגט זיי מורא'-דיג פייניגען.

ער, ארטשיבאלד וואטסאן, האט זיך נישט געטארט מיט קיין ווארט אפרופען, ווייל אנדערש וואלט מען איהם אויפ'ן ארט דערשאסען. אדרבא, ער האט גע-מוזט מאכען א צופרידען פנים און זיך בעטייליגען אין זייערע פערברעכענס און מיטהוליען מיט זיי.

איינמאל בלויז האט ער זיך איינגע-שטעלט. דאס איז געווען, ווען דער „אלבאטראס" איז בעפאלען א דענישע שיף. דאס איז געווען א קליינע האנ-דעלס-שיף און די לייט פון דער „אל-באטראס" האבען זיך גענומען וואוילגעהן איבער דער מאנשאפט, פון וועלכע די מעהרסטע האבען זיך דארט געפונען צו-זאמען מיט זייערע פאמיליעס.

דארט איז געווען א יונג מיידעל פון א יאהר 15, אדער 16, וועלכע האט אויסגעזעהן זעהר א שוואכינקע. ווען די אפיצירען פון „אלבאטראס" האבען זיך צו איהר גראב בעצויגען און וואטסאן האט געזאגט א ווארט פון פראטעסט, וועלענדיג זי בעשיצען, האט איהם איי-נער פון די אפיצירען געגעבען אזא קא-פיע אין בויך, אז ער איז דערנאך קראנק געלעגען עטליכע טעג.

ארטשיבאלד וואטסאן האט געטראכט, ווי אזוי צו ענטלויפען פון די פיראטען און שקלאפען-הענדלער. זיי האבען אבער געהאלטען אנ'אויג אויף איהם ווען די שיף פלעגט זיך אפשטעלען אין א האַ-פען, האט מען איהם נישט געלאזט ארונטערגעהן, מען האט איהם דאן פער-שפארט אין א קאיוטע און א מאן מיט א רעוואלווער פלעגט איהם היטען, ער זאל נישט ענטלויפען.

צוויי יאהר האט ער זיך אזוי געמו-טשעט און בעהאלטען די נאג'דישען פון „אלבארטאס" אין זיינער שרעקליכער ארבייט.

ענדליך איז איהם געלונגען צו ענטלויפען. בעת מען האט איהם פער-מאכט אין זיין קאיוטע, האט ער פון זיינע קליידער אנגעפילט א „מענש" און איהם אוועקגעלייגט אויפ'ן בעט, כדי מען זאל מיינען, אז ער ליגט דארט. ער אליין האט זיך אוועקגעשטעלט הינטער דער טיהר און ווען דער דרויסענדיגער וועכטער האט געעפענט די טיר אריינ-צוקוקען, האט ער זיך ארויסגעגנב'עט.

דעמאלט איז ער ענטלאפען. דאן איז ער אוועק קיין דייטשלאנד, וואו ער האט שטודירט. ער איז אריין אין אוני-ווערזיטעט און זי שנעל געענדיגט מיט די גרעסטע אויסצייכענונגען.

שוין אלס געלערנטער מיט א רעפוטא-ציע, איז ער צוריקגעקומען אין זיין היימלאנד, אויסטראליען.

ווי בעוואוסט, איז ער שוין 35 יאהר פראפעסאר אין דער גרעסטער אויס-טראלישער אוניווערזיטעט און איינער פון די חשוב'סטע לייט אין זיין לאנד.

עס אזוי האבען די אמעריקאנער צייטונגס-לייט אומגעריכט בעקומען אזא סענ-סאציע: א פראפעסאר, וואס איז אמאל געווען א ים-רויבער און שקלאפען-הענד-לער. אמת, געגען זיין ווילען, אבער וואס איז דער אונטערשיד. אבי עס איז אינטערעסאנט שטאף!

אדעלעגאציע פון לאדזער קצבים ביים גערער רבי'ן.

דער ראבינאט נעמט אונטער אן־אקציע צו ליקווידירען די געמישטע יאטקעס.

(:) דער סקאנדאל צוליב די געמישטע יאטקעס אין לאדז נעמט אן ערענסטע כאראקטער.

אין שייכות מיט דעם טומעל, וואס איז אין אונזער שטאט אויפגעהויבען געווארען ארום דעם ענין, האט דער פאלישער־צאראין (פיעטריקאווער 24) זיך געזעהן געצוואונגען צוזאמענרופען א פערזאמלונג וועגען דעם דבר.

אין רעזולטאט פון ד' פערזאמלונג איז היינטיגען טאג געווען אוועקגעפאהרען קיין גער צום רבי'ן א דעלעגאציע פון קצבים, כדי אויסצופירען דעם רבי'נס עצה נכח דעם ענין.

פון קאמפעטענטע קוועלען דערוויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים פון'ם שמועס צווישען רבי'ן מיט דער לאדזער פלייש־ער־דעלעגאציע:

דער גערער רבי, וועלכער איז, ווי בעוואוסט, שוין בעקאנט מיט דעם טומעל אין לאדז צוליב די געמישטע יאטקעס, האט אויפמערקזאם געמאכט דער דעלעגאציע אויף די ארטיקלען פון „לאדזער טאגעבלאט", וואס איז געלעגען אויף זיין טיש, און געזאגט:

— עס איז שוין אנגענומען געווארען א החלטה וועגען מבטל מאכען די געמישטע יאטקעס. אין ביאלע האט דער דארטיגער רב אזא אקציע לעצטענס דורכגעפיהרט מיט ערפאלג. אזוי וואט איך געשעהן מיט אייך אין לאדז. וועגען דעם האב איך אויך שוין גערעדט מיט בונם לעווין'ען און אייער פרנס ר' יוסף העלדיסלאוועקי, וועלכע זיינען געווען ביי מיר.

— עס ריהרט דאך אבער אן די פרנסה פון א סך יודישע חמקרים; צווייטענס די גוים האבען ביי די יודישע קצבים שוין צוגענומען דעם גאנצען האנדעל מיט פלייש, זיי קאנקורירען. ס'איז דעריבער דא א מורא, אויב מען וועט פערמעהרען די געמישטע יאטקעס, וועלען פיל יודישע קצבים האלטען בלויז טריפה פלייש און וועלען אפשר אויך עפען האלטען די געהעלבער אום שבת.

האט דער גערער רבי דערויף געזאגט עט האט:

— איך גלויב נישט, אז יודען וועלען האנדלען אום שבת; ווידער מאכיל טרפות זיין א שטאט מיט יודען איז טויזנט מאל ערגער און בכלל — אויב ס'איז מעגליך, אז לאדזער יודישע קצבים זאלען האנדלען אום שבת, טא חי אזוי קען מען אזעלכע יודען אנטרויען כשרות ענינים ובפרט נאך אין געמישטע יאטקעס!

צום אוועקגעהן האט דער רבי געזאגט דער דעלעגאציע:

— מאחרם א חיים געווארענטש; איך וועל שוין בעפעהלען, אז מ'זאל מיט דעם ענין געמישטע יאטקעס מאכען אן־ענדע.

פון לאדזער ראבינאט גיט מען אונז איבער, אז דינסטאג צוועלף האט דער ראבינאט צוזאמען מיט'ן ועד־הכשרות ארויסגערעדט אויף א ספעציעלער זיצונג דעם אופן, חי אזוי צו הערווירקליכען דעם געדאנק וועגען ליקווידירען די געמישטע יאטקעס אין אונזער שטאט.

ווי זעהט אויס דער גראנדיעזער פלאן צו עלעקטריזירען אלע שטעטלער פון לאדזער סביבה?

איניציאטיוו פון סטאראסטא אויסצובויען א גרויסע עלעקטראווניע פאר 10 מיליאן זלאטים, וואס זאל צושטעלען ביליגען שטראם.

אינטערוויאו מיט'ן סטאראסטא זשעכאסקי.

(§) עהערגעכטען איז אין דער סטא־ראסטווא איבער'ן פארזיץ פון סטא־ראסטא רזשעווסקי פארגעקומען א זי־צונג פון מאגיסטראט פאר דער עלעקטרי־פיקאציע פון לאדזער קרייז. און דער זי־צונג האבען אנטיילגענומען די פארשטע־הער פון 5 פאוויאטא געמיינדען: לאדז, לענטשיצא, בזשעזשין, לאסק, שעג, ראדז א.ז.וו. פיעטרקאוו און אויך די פאר־שטעהער פון די שטאטישע עלעקטראצ־ניעס פון לאדז, זגערזש, צגיערזשאנוועך, בעלכאטאוו, בזשעזשין, גלאוונא, סאלוו־טשע, לאסק, לענטשיצע, אוזארקאוו, פאב־יאניץ, פיאנטעק, פאדעמביץ, שעראדז, סטריקאוו, טאמאשאוו מאזאוויעצקי, זדונסקא וואלא, זעלאוו, זלאטשעוו, טא־שין, זשעגוו און קאנסטאנטין. די זיצונג האט געהאט דעם ציל צו בארעכענען

דעם פלאן וועגן עלעקטריפיצירען די דערמאנטע שטעט.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער פרא־גע האבען מיר זיך געווענדעט צום אי־ניציאטאר פון גראנדיעזען פלאן, צום סטאראסטא רזשעווסקי מיט דער פראגע ווי עס וועט אויסזעהען די עלעקטריפי־קאציע פון לאדזער ראיאן.

— עלעקטריפיצירען דעם ראיאן, ער־קלערט אונז דער סטאראסטא, הייסט נישט דוקא בויען א נייע עלעקטראווניע. היות, ווי אין אונזערע שטעט זיינען פאר־האן עלעקטראווניעס, קאנען מיר זיך בעגרענעצען מיט אויסבויען א שטראם־ליניע פון א הויכען דרוק, וואס זאל קאנען פערזארגען הן די אינדוסטריע, הן די פריוואטע בעדערפענישען און עלעקט־רישע ליכט פאר דער גאנצער בעפעל־קערונג. זאל זיך נישט איינגעבען דאס אויספיהרען דעם שטראם פון די דער־מאנטע עלעקטראווניעס צו נעגעליכע בעדינגונגען. וועט מעגליך זיין צו ברענ־גען דעם שטראם פון ווייטערע ערטער אפילו פון זאגלעמביא כמעט דער הילף פון ווייט מראנטע שטראם ליניעס, אדער אויך אויסבויען אן'אייגענע גרויסע עלעקטראווניע. טאק'ן דערלעגען די דא־זיגע שטראם ליניע וועלען ליקווידירט ווערען א ריהה קלענערע עלעקטראווניעס, וואס ארבייטען אנטיקוואמיש.

— ווי טייער וועט אויסמאכען דאס עלעקטרישע ליכט?

— מיר אנטשפרעכענדע בעדינגונגען וועט מען קאנען פערקויפען דעם שטראם צו 35 גראשען פאר א קילאוואט שעה און בילינער, ווי דאס איז אין איבער־שלעזיען. צו אזוינע פרייזען וועט קאנען פערקויפען דעם שטראם אן־עלעקטראווניע, וואס וועט אויסגעהאלטען ווערען דורך די זעלבסטפערוואלטונגען, אבער נישט פון פריוואטע אונטערנעהמער, ווי אין לאדז, למשל, וואו מען נעמט 75 גראשען פאר א קילאוואט שעה. דערוויבער וועט די רעגירונג שטיצען די איניציא־טיוו אויף דעם געביט פון די זעלבסט־פערוואלטונגען.

וויפיל וועט דארפען קאסטען דאס אויסבויען פון אזא עלעקטראווניע?

— אויפ'ן סמך פון מיינע בערעכנונגען בעדארפען די קאסטען בע־טרעפען ביז 10 מיליאן זל. דערויף איז דאס מיניסטעריום פאר עפענטליכע אר־בייטען גרייט צו געבען עטוואס קרעדיטען. די פראגע וועגען עלעקטריפי־קאציע איז אנגענומען געווארען פאר דער אינדוסטריע און דער לאנדווירט־שאפט פון גאנצען לאדזער ראיאן, און רעדענדיג וועל איך צוטרעטען צו רעא־ליזירען דעם פלאן מיט דער גאנצער ענערגיע — פערענדיגט זיינע ערקלע־רונגען דער סטאראסטא רזשעווסקי.

פאר א לויהן־אקציע פון די טעקסטיל־ארבייטער.

דעלעגאציע פון אינדוסטריעלער ביים וואיעוואדע.

(:) אין שייכות מיט דער טענדענץ, וואס הערשט אין די טעקסטיל־פעראיינען צו קינדיגען דעם אפמאך מיט די אינ־דוסטריעלער און אנצוהויבען א לוין־אקציע, האט זיך געמעלדעט צום וואיע־וואדא יאשטשאלט א דעלעגאציע פון די אינדוסטריעלער און די פערזאנען פון ד"ר בארטשינסקי, פ. רומפעל און סט. פאוולאווסקי, כדי אויפצוקלערען צו די פערוואורפען, וואס זיינען געמאכט געווארען די אינדוסטריעלער און בעטרעפט פון די כר'קישע פרעס. פעראיינען צו דער וואיעוואדזטווא, האבען א יסוד. די דעלעגאציע האט חנגעוויזען, אז קיין שום קאנקרעטע פאקטען וועגען נישט אפהיטען די בעדינגונגען פון אפמאך קען דער דערמאנטער פרעס. פערבאנד נישט אנווייזען. אויף זיין בריף צום אינדוסטריעלער־פערבאנד, האט דער לעצ־טער געענטפערט, אז אויב עס וועלען אנגעגעבען ווערען קאנקרעטע פאקטען וועט דער פערבאנד איגטערווענירען. דער פרעס. פערבאנד האט אבער דערויף קיין ענטפער נישט בעגעבען. דעספגלייכען האבען די פערוואורפען פון קלאסען פערבאנד זיך ארויסגעוויזען אלס אומזיסטע גרינדלאזע.

דעספגלייכען האט די דעלעגאציע אפגעלייקענט, אז דעלעגאטען זאלען זיין צוליב זייער אונטערווערפונג אין ארבייטס סכסוכים בעוויסטע געהערען פון דער ארבעט. דער וואיעוואדא האט די ער־קלערונגען פון דער דעלעגאציע גענומען צו קענטניס און געמעלדעט דעם פאדרי־קישען פעראיין, אז דער מעמאריאל האט איבערגעגעבען ווערען דעם אר־בייטס־אינספעקטאר, אלס איינציג בערע־כענטער פאקטאר צו דעצידירען אין אזעלכע ענינים.

א פארלעזונג וועגען משה העס.

די קולטור־קאמיסיע ביי דער ציוניס־טישער ארגאניזאציע ארדענט איין היינ־טיגען שבת 5 אזייגער נ. מ. א הערבר־אישע פארלעזונג איבער משה העס, צו־ליב דעם 50־טען געדענק־טאג נאך זיין טויט. רעפערירען וועט ה' ד"ר ירמיה פרענקעל. דער איינגאנג צו דער פאר־לעזונג איז פריי.

זאל פילהארמאניע נארוטאוויטש — 20. —

5 לעצטע געזעגענונגס־פארשטעל.

פון די בעליבטע לאדזער ארטיסטען

חנה לערנער, דוד ויידערמאן

פרייטאג ד. 27־טען 9 אווענד צו ביליגע פרייזען

סיידי ווי קריכסטו?

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון ליליען
הויפטראלען: סאדי—חנה לערנער, רימשבאזד—דוד ויידערמאן.

שבת 3.30 נאכמיטאג צו ביליגע פרייזען

די ליבע איז מאי

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ
פון סיגאל. הויפטראלען: פערלע—ח. לערנער, בנימין ד. ויידערמאן.

שבת 9 אווענד צום ערשטען מאל די פריהעריגע שיינע קלאסישע אפערעטע

די יודישע נשמה

5 אקטען פון טער. הויפטראל: ליננערמאן—ח. לערנער, אבראמא—ד. ויידערמאן

זונטאג ד. 29־טען 9 אווענד צו ביליגע פרייזען

די רומענישע חתונה

אין 8 אקטען פון טער.
הויפטראלען: דבורה—חנה לערנער, ישראל—דוד ויידערמאן.

מאנטאג, 9 אווענד לעצטע פארשטעלונג פון די גאסטראלערען חנה לערנער, דוד ויידערמאן צו פאפולערע פרייזען פון 1 ביז 2.50

די יודישע שיקסע

אין 8 אקטען פון שטיינבערג
הויפטראלען: מאלאשקע—חנה לערנער, בערעלע—דוד ויידערמאן.

צום שלוס: א קאנצערט־אבטיילונג אויסגעפ. דורך חנה לערנער און דוד ויידערמאן. 10 שלאגער־נומערן 10
נאמאשא, שטיין שטיין, א חזן אויף שבת, לאבען, מאמע מאמע, אויסגעשפילט, יעדער משפעט זיך צו מיר, גיב מיר די מיידעלע פון אמאל, זיי מיר מוחל גאטעניו, א יודיש יינגעל.

ס'נעמען אנטייל: פר: בעזבאן, וואוויזשא, מאלאראוסקא, פארטמאן, ה"ה: אריעל, אייזענ־בערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאלאראווסקי, וויהוין, באלינאסקי, ציטלין.
טענץ איינשטודירט פון טאנץ־מייסטער ב. ליבאוויטש.
געשעפטס־פיהרער בעזמאן. ביהנע־לייטער: מאבאקאוסקי. מוזיק. לייטונג ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

אוואנטורעס פון די ארבייטס־לאזע אין קאנסטאנטינער וואלד האלטען ווייטער אן

וואס זאגט וועגען דעם דער מאגיסטראט? — ערקלערונגען פון א פארשטעהער פון „פראצא".

(§) ווי מיר האבען מיטגעטיילט אין געכטיגען נומער פון אונזער צייטונג און עהערגעכטען ביי די פלאנטאציע ארבייטען אין קאנסטאנטינער וואלד פאר־געקומען א אנגעהעריגע אוואנטורע מצד די ארבייטער, וואס האבען זיך געשטעלט דארט ארבייטען אהן א געהעריגער ער־לויבניש פון מאגיסטראט. און משך פון נאכמיטאג מאג האט זיך די צאהל פון די דאזיגע ארבייטער פערגרעסערט פון 160 אויף 240.

דער פארשטעהער פון די נ.פ.ר.'ישע פראפ. פעראיינען ה' מאזעשעוויטש האט ערקלערט א הונגער־שטרייק, אז דער מאגיסטראט האט אנגעווארפען די ארבייטער פון די פלאנטאציעס, וואס ארבייטען שוין עטליכע יאהר און צוגע־נומען נייע 60 ארבייטער, וואס האבען ביז אצט געארבייט אין פאבריקען. היות ווי דער מאגיסטראט ערקלערט, אז ער וועט די דאזיגע ארבייטער פאר דער ארבייט נישט בעצאהלען, און די־רובער דעם. וואשקעוויטש ארויסגעשטעלט דער קען ווארשא אונטערהאנדלען ביים וויצע־פרעזידענט בארטעל.

דאגעגען האט דער מאגיסטראט אונז צוגעשיקט געלטען אן ערקלערונג, אין וועלכער עס זאגט זיך, אז דער ארויס־טריט אין קאנסטאנטינער וואלד איז אונטערנרנט פון א געוויסער גרופע, וואס קאן גישט שלום מאכען מיט דער ממשלה, וואס זי האט געלאזען ביי די שטאט־ראט וואהלען און זיי שפעקולירען דער־בער אויף דעם הונגער פון די ארבייטער, כדי אזוי ארום צו שטערען דעם מא־גיסטראט און זיין פלאנמעסיגער אר־בייט. און דער שפיץ פון דער דאזיגער אקציע שטעהט דער נ.פ.ר.'ישער פאר־באנד „פראצא".

עס איז קלאר, זאגט זיך און ביולעטין פון מאגיסטראט, אז די סבות פון דער ארבייטסלאזיגקייט האבען זייער טיפען שורש און א גרויסער ווירטשאפטליכער אר־גאניזאציע און די זעלבסטפערוואלטונגען אליין קענען נישט מיטאל זי איינגאנצען צו בעקעמפען. דער מאגיסטראט בעמיהט זיך אבער צו קריגען א הלואה פאר צו קאנען אונטערנעהמען אינוועסטיציע־ארבייטען און א גרויסען פארנעם. היות ווי דער ארויסטריט פון די דערמאנטע ארבייטער דראהט מיט ערנסטע קאנ־סעקווענצען, איז דער מאגיסטראט ענט־שלאסען איינצונעהמען ענערגישע שריט דעם ענין צו ליקווידירען".

געלטען האט אין מאגיסטראט גע־זאלט פארקומען א ספעציעלע זיצונג וועגען דעם ענין.

אין שטורם פון לידענשאפטען.

שפאנענדער ראמאן, פול שווינדלנדע איבער־לעבונגען און ליבעס־אוואנטורעס.

(15־טע פארזעצונג)

אין דער זעלבער צייט האט רידער, בעטראכטענדיג אלץ זעהר ערנסט, זיך איבערצייגט, אז אין אפטעמפל־קעשענע פון מיסטער סמיטס אנצוג געפינט זיך אן־אלטמאדיש גאלדען זייגערל מיט א קייטעלע. אין דער הויזען־קעשענע האט ער געפינען א פעקעל שליסלען צווישען וועלכע עס האבען זיך געפינען שליסלען פון די קאסעס, אפילו דער מייסטער האט נישט געפעהלט.

פאר'ן הויז איז ווידער צוגעפאהרען א קארעטע.

עס זיינען פון איהר אויסגעשטיגען דער אויספארשונגס־ריכטער, א געריכטס־דאקטאר און א פראטאקאליסט. זיי האבען געגרעסט עפליכע ווערטער מיט'ן פאלי־ציצע, וואס איז אונטען געשטאנען, און זיינען ארויף אין דער הויך.

דער המון פון נייגעריגע האט זיך דערווייל פערגרעסערט.

דער דאקטאר און דער פראקוראר האבען אנגעקוקט דעם טויטען קערפער און דער ערשטער האט קאנסטאטירט, אז דער טויט איז געשעהן מיט איינציגע שעה צוריק צוליב א טיפער וואונד מיט א שארף געגענשטאנד אין פאפען הארץ ארגן.

צום ריכטער איז צוגעגאנגען בערנארד און אויסגעטוישט מיט איהם עטליכע ווערטער.

אין דער זעלבער מינוט איז צו זיי צוגעקומען מאב.

— אך, גאט! — האט ער געמורמעלט — מאדאם סקאט! מאדאם סקאט! איך מוז געהן צו איהר! מאדאם סקאט איז די איינציגע טאכטער פון ערמען הער! זי האט נישט קען אהנונג וועגען שרעקליכען אומגליק!

— בלייבט! איך וועל אליין העפען מיטטיילען דער מאדאם סקאט. ווער זענט איהר?

— איך בין א לאנגיעהריגער דינער פון מיסטער סמיט, מיין הער! — האט באב געענטפערט.

— צי איז דא אין הויז נישטא קיינער מעהר?

— ניין, נישטא קיינער!

— גוט, א יהר טארט נישט ארויסגעהן פון הויז — האט דער אויספארשונגס־ריכטער געזאגט, ווארפענדיג א בליק אויף די פלעקער בלוט, וואס האבען זיך גע־פינען אויף באב'ס אנגעטועכץ.

— מיסטער בערנארד! געהט איהר צו דער טאכטער און צו דער איינצי־גער ירושה־נעמערין און גרייט זי פאר צום געשעהענעם פאקט.

בערנארד און רידער האבען פערלאזט די וואוינונג און דאס הויז.

בערנארד איז אוועק אין סקאט'ס וואוינונג. רידער אין פאליצי־אמט.

דער פראקוראר האט דיקטירט דעם פראטאקאליסט א בעריכט וועגען רע־וואלט פון דער אונטערזוכונג אויפ'ן ארט פון פערברעכען. דער דאקטאר האט צוזאמענגעשטעלט א מעדיצינישען פראטאקאל.

דערווייל האט די אויספארשונג פעסטגעשטעלט, אז נישט די קאסע און נישט דאס צירהונג און געלד זיינען גערויבט געווארען. דאס האט צוגעגעבען דעם פערברעכען א געהיימניספולען און מערקווירדיגען כאראקטער.

עס איז נאך געבליבען גאנץ ווייניג ארבייט, און אלץ האט זיך געפינען אין זעלבען צושטאנד, וואס פריהער.

מען האט געהערט פון איינגאנג טריט און שטימען פון מענשען.

דער אלטער דינער, וואס איז געשטאנען אין א זייט, האט זיך איינגעהערט.

— מיס מארי, מאדאם סקאט — האט ער אויסגעשריען מיט א פערשטיקט קול און צוגעלאפען צו דער טיר.

אין שכנות'דיגען צימער זיינען אריינגעקומען מאריא און הערמאן מיט א שטוב־מיידעל.

דערזעהענדיג ליגען אויפ'ן בעט דעם טויטען קערפער פון איהר פאטער, האט זיך מאריא מיט א געשריי געווארפען אויף איהם און געפאלען אויף די קניע.

— מיין פאטער! — האט זי אויסגעשריען מיט א דערשטיקט קול — מיין ליבער פאטער!

באב און דאס שטוב־מיידעל האבען זיך בעגאסען מיט טרעהרען.

הערמאן, פערנויגענדיג זיך שטייף פאר די פאליצי־באאמטע מיט א בלאך גע־יכט. איז צוגעגאנגען צום בעט, נעבען וועלכען עס האט געקניט זיין פרוי.

ווארפענדיג א שנעלען בליק אויפ'ן ערמארדעטען, האט ער א ציטער־געטאן און אוועקגענומען די אויגען.

— שרעקליך! — האט ער געמורמעלט, ווענדענדיג זיך צום דאקטאר, וועל־כער איז געשטאנען דערנעבען — ווי אזוי האט עס געקענט געשעהן? ווען איז עס געשעהן? אין דער פריה, אדער שפעטער? באב מוז עס דאך וויסען. ווער איז דא געווען? דאס בלוט רינט נאך פון דער וואונד.

— נישט אין דער פריה, נאר אינמיטען דער נאכט איז דער מארד גע־שעהן — האט דער דאקטאר געענטפערט. דער קערפער איז שוין שטייף. דער מערדער האט זיך געמוזט ארייגקריגען ביינאכט און אימסגעריכט האט ער געטויט זיין קרבן.

— באב האט געמוזט עפיס הערען: קרעכצען, אדער רופען — האט הער־מאן געזאגט.

אין דער זעלבער סעקונדע האט זיך אין דער טיר בעוויזען דאס געשטאלט פון א פרוי.

אנ'ערנסטע, א שטייפע, מיט א בלייך פנים איז זי געשטאנען, אפנקוקענדיג זיך שטרענג אין הערמאנ'ס געזיכט.

דאס איז געווען וואנדא.

זי איז צוגעגאנגען מאריא'ן און אומגעריכט געקומען אין דער וואוינונג.

עס האט זיך גערעדט, אז איהר בליק האט עפעס א וואונדערליכע ווירקונג אויף הערמאנ'ען. עטליכע סעקונדען האט זיך זיין טריבער בליק אנגעשטיסען אין וואנדא'ס אויגען.

— וואנדא איז גלייך אוועק צום בעט פון ערמארדעטען און זיך אוועקגע־שטעלט נעבען דער קניענדיגער מאריא'ן.

— ווער איז די דאזיגע דאמע? — האט זיך דער אויספארשונגס־ריכטער געווענדעט צו הערמאנ'ען, ווייזענדיג מיט'ן בליק אויף דער אריינגעקומענער.

— א פריינדין פון מיין פרוי — האט הערמאן געענטפערט.

מאריא האט זיך אויפגעהויבען, זי האט געוויקלט בעדעקען דאס פנים פון איהר פאטער מיט קישען. אבער די כחות האבען זי פערלאזען און זי איז גע־פאלען אויף די הענד פון וואנדא'ן, וואס איז געשטאנען לעבען איהר.

הערמאן איז געשטאנען א קאלטער און א נישטפיהלבארער אויף אלעם, כאטש דאס געהיימניספולע פערברעכען האט אלע אויפגערייצט.

וואנדא האט מאריא'ן אוועקגעזעצט אויף א שטוהל.

זי איז געשטאנען נעבען איהר און מיט אונבעוועגליכע בליקען זיך איינ־געקוקט אין הערמאנ'ען.

(פארזעצונג קומט.)

אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער לאדזער קרעדיט-געזעלשאפט.

(:) אונטער'ן פֿאָרזיץ פֿון ה' פּאָפּאַ-צאַווכה איז נעכטען פֿאָרגעקומען די אַל-געמיינע פֿערזאַמלונג פֿון דעם לאָדזער קרעדיט פֿעראיין. דעם פֿערזיץ האָט אָנגענומען הר. גענעוואָלט. דער בילאַנס פֿון דער קרעדיט געזעלשאַפֿט און אַקטיוו און פּאַסיוו דעקט זיך מיט דער ציפֿער פֿון 21 מיליאָן 467,606 זל. מיט 65½ גראָשען.

וואָס שייך דער טעטיקייט פֿון דער געזעלשאַפֿט שטעלט זיך אַרויס, אַז דאָס יאָהר 1927 האָט זיך צום ערשטען מאָל נאָך דער מלחמה זיך אויסגעצייכנט מיט הלואה אָפּעראַציעס געמאַכט [illegible] פֿון לאָדז און 8 פּראָצענטיגע פֿאַנד-בריוו און זלאָטים. ביז סוף יאָהר האָבען לאָדזער הויז בעזיצער געמאַכט ביי דער קרעדיט געזעלשאַפֿט הלואות אויף אַ סומע פֿון 26 מיליאָן 110,800 זל., אָבער הלואות זענען פֿאַקטיש אַרויסגעגעבען געוואָרען און דער [illegible] פֿון 4 מיליאָן מיט 577,100 זל.. די [illegible] קלאַגען [illegible] אַרויסגעגעבענע הלואות [illegible] די טערמינען, וואָס די היפּאָטעק קרעדיטאָרען האָבען נאָך ניט געהאַט [illegible] די יורדישע [illegible] פֿון זייער קרעדיט-[illegible] און [illegible], וואָס דער [illegible] די 8 פּראָצענטיגע [illegible] פּאַפּירען און [illegible] ניט געוועזען [illegible].

דאָס אייגענטום: די אַלטע 4½ און 5 פּראָצענטיגע פֿאַנד-בריוו און [illegible] געשטעמפּעלטע אויף פּוילישע מאַרקען, אויף [illegible] פּראָצענטירונג, איז און בע-ריכטס יאָהר קאָנווערטירט געוואָרען אויף אַ [illegible] פֿון 27,613,450 רובעל אָדער 3,762,425 זל.

[illegible] פֿון דעם [illegible] האָט זיך [illegible] אַ דיסקוסיע, און [illegible] מיט דער [illegible] מען זיך בעשעפֿטיגט [illegible] ה"ה מ. העלמאַן, [illegible] און [illegible]. די דער-נאָך האָבען [illegible] תרעומות [illegible] האָט [illegible] דעם [illegible] ביז 16,000 זל. און [illegible] די דירעקציע האָט אויסגעצאָהלט דעם [illegible] 14 און אַ האַלבען פּראָצענט.

[illegible] איז בעשלאָסען געוואָרען דער פֿאָרשלאַג [illegible] 51 [illegible] דעם דירעקציע [illegible] מיט אַ [illegible] פֿון דער [illegible] דעם [illegible] פֿון דער פֿאָרשלאַג [illegible] אַ פֿער-[illegible] פֿון מלוכה-[illegible] פֿון 31 [illegible] 1928 [illegible] צו די פֿאַרטרעטער [illegible] פֿון אַנדער צייט.

אַ לאַנגע דיסקוסיע האָט זיך ענטוויקעלט אַרום ה' העלמאַנ'ס פֿאָרשלאַג בנוגע פֿערקלענערן די שטראַף געלדער פֿאַר ניט געצאָהלטע חובות; פֿון [illegible], וואָס וועלען בעצאָהלט ווערען פֿון'ן 10. יולי 1928 זאָל מען ניט נעמען מעהר ווי אַ האַלבען פּראָצענט אַנשטאָט די 1 פּראָצענט פֿון פֿריהער. לסוף איז דער פֿאָרשלאַג אָנגענומען געוואָרען.

עס איז אויך דורכגענומען ה' העלמאַנ'ס פֿאָרשלאַג בנוגע [illegible] און קרעדיט [illegible] אַלס דרויסען יורשים דעם יורשען [illegible].

פֿאַר [illegible] זענען [illegible] אין דער דירעקציע — [illegible]. [illegible] — ה' יעקב קוואַטשער. אויפֿ'ן אָרט פֿון אַ ניט [illegible] אויפֿגעשטעלט [illegible] פֿון צענטראַלען [illegible] ה' בערזשאַרסקי.

בורצעוו'ס נייע ענטדעקונג

(ענדע פון זייט 3).

עפֿליכע מאָל אין פּאָליציי-דעפּאַרטאַמענט געזעהן"...

אויבערדעם ביי מיר איז שוין קיין צווייפֿעל נישט געווען וועגען אזעף'ס פּראָוואָקאַטאָרישער טעטיגקייט, האָבען מיר דאָך די ווערטער פֿון שעף פֿון פּאָ-ליציי-דעפּאַרטאַמענט געטראָפֿען ווי אַ דונער. די בעשטעטיגונג איז פֿאַר מיר געווען גענוג און איך האָב וועגען דעם מעהר נישט גערעדט, אָבער זענען מיר שוין צוגעפֿאָהרען צו בערלין. איך האָב מיך מיט איהם פֿאַראַבשיידעט. ער איז געפֿאָהרען ווייטער קיין רוסלאַנד, און איך — צוריק קיין פּאַריז. איך האָב גלייך געמעלדעט דעם צענטראַל-קאָמיטעט פֿון ס.ר'שער פּאַרטיי וועגען מיין ענטדעקונג. אָבער מען האָט מיר נישט געגלויבט און מיך בעשולדיגט אין רכילות.

ס'איז פֿאָרגעקומען אַ געהיים-געריכט פֿון דער פּאַרטיי. די ריכטער זענען גע-ווען: לאָפּאַטין, קראָפּאָטקין, וועלפֿינגער; די בעשולדיגער — משערנאָוו סאַווינקאָוו און נאַטאַנסאָן. דאָס געריכט האָט בע-שלאָסען צו אונטערזוכען די פֿער-בינדונגען און אויספֿאָרשען בנוגע די זאַך.

אַ'גענעזעהענער מיטגליד פֿון די פּאַרטיי אַרגוניאַק איז צופֿעליג געפֿאָהרען קיין פּעטערבורג און האָט זיך דאָרט געזעהן מיט לאָפּוכין, וועלכער האָט איהם בעשטעטיגט דאָס, וואָס ער האָט מיר געזאָגט וועגען אזעוו'ן. אַ קורצע צייט שפּעטער האָבען לאָפּוכין'ען בעזוכט אין לאָנדאָן: משערנאָוו, סאַווינקאָוו און אַר-גוניאַק און ער האָט זיי נאָכאַמאָל בע-שטעטיגט — אזעוו'ס פּראָוואָקאַציע.

באַלד נאָך דעם האָט לאָפּוכין אָנגע-שריבען צו סטאָליפּינ'ען דעם בעקאַנטען בריף, אין וועלכען ער האָט אַרויסגעגע-בען אזעוו'ן אַלס פּראָוואָקאַטאָר וועלכער פֿיהרט אַ דאָפּעלט-שפּיל, און אין עטליכע וואָכען שפּעטער איז לאָפּוכין פֿערשיקט געוואָרען קיין סיביר.

ערשט ערשינען:

ישראל ראַבאָן.

היגטערן פלויט פון דער וועלט

לידער. — פּרייז 2 זל.

ישראל ראַבאָן.

די גאס

ראָמאַן פֿון גרויסשטעטישען לעבען.
פּרייז 7 זלאָטיס.

צו פֿאָדערן ביי:

Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 3

אין לאָדז (בוכהאַנדלונג „קולטורא“ פּיעטריקאָווער 60
(בוכהאַנדלונג ש. בערלינסקי, אַלטשטאָט 12.

דרוקזאכן

אַלערליי

העכסטן שנעל און פּינקטלעך אין דער פֿיינסטער אויס-פֿיהרונג און די מאָדערנסטע שריפֿט אויסגעפֿאַרטיגט.

סלעפסידרעס
(מאדעס-אגציינעו)
ווערען אין פֿערלויף פֿון 2 שעה געדרוקט און אויסגעקלעפּט איבער דער גאַנצער שטאָט.

בוכדרוקעריי
ע. און מ. האמבורסקי
פּיעטריקאָווער 16, טעל. 47.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
לאדזשער טאגעבלאט

PROSZEK OD BÓLU GŁOWY DLA DOROSŁYCH
„KOWALSKINA“

USUWA NAJSILNIEJSZE BÓLE GŁOWY
A.K.
FABRYKA CHEMICZNO-FARMACEUTYCZNA „AP. KOWALSKI“ WARSZAWA.

לעמשניצע

17 זגערסקא 17, טעל. 16-33.
אַלערליי קראַנקהייטען ווערען עפּאַנגען דורך ספּעציאַליסטען דאָקטוירים פֿון 9 פֿריה ביז 6 אָוונד. — מאַסאַזש, עלעקטריזאַציע, באָקען-שטעלען, קינסטליכע בערגזון-באַשפּרעצונגען איספּינען געגען שקאַרלאַטינע.

זעגאניעס

ווענען הכנסה-שטייער
(podatek dochodowy)
ווערען געשריבען אין'ם לאַנג-יעהריגען רעכטס-קאָנסולטענטן-ביוראָ
„ארגוס“, 36 זאכאדניא 36.
דער טערמין איז נאָר ביז'ן 1 מאַי.

ראבקא

ענחויב מאַי ה.י. עפֿענט זיך אין ראַבקאַ אין דער פּראַכט-פֿולער, געמויערטער ווילע „קלאַשובקאַ“ און אין דערנעבענליגענדען הילצערנעם בנין, געגען פֿאַסנע-וואַלד

א פענסיאנאט „סלאנצע“
פֿאַר קינדער פֿון 6 יאָהר אָן און פֿאַר יודישע יוגענד פֿון ביידע געשלעכטער אונטער דער פּערזענליכער ערציהערישער לייטונג פֿון פּראָפֿ. ד"ר ווילהעלם פֿאַלעק און ביי דער מיטהילף פֿון אויסגעפּרובירטע פּעדאַגאָגישע קרעפֿטען.

די השגחה פֿון די לעהרער און פּעדאַגאָגען וועט זיין די זאָרג-פֿולסטע. 3 שמאַקע און גוטע כשר'ע קוך ענטשפּרעכענד פֿאַר קינדער-יוניגע צימערען, אַ ברייטע דרום'דיגע טעראַסע פֿאַר זון-בעדער, וואַסערלייטונג, 2 ספּאָרט-פּלעצער. פֿערווײַלונגען און שפּילערייען לויט'ן סיסטעם פֿון פּראָפֿ. פּיאַסעצקי, טעניס-קאָרט. אַ ספּעציעלער קראָקיעט-פּלאַץ, „פּינג-פּאָנג“-טישען, אַ „שלימאַקשניצע“, הוזשדאַווקעס שיאַטקובק ס. אויספֿלוגען, פֿאַרשטעלונגען, וואַנדערען א.א.וו. אַ אייגענע אָרקעסטע בימער-לייהפֿריי. אַ שטענדיגע מעדיצינישע השגחה. אַפּטייק אויפֿ'ן אָרט.

אינפֿאָרמאַציעס ערטיילט און אַנמעלדונגען נעמט אָן
Prof. Dr. Wilhelm Fallek, Łódź, Pomorska 91, 3-טער שטאָק, פֿראָנט. טעגליך פֿון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

מיט אַכטונג
Marja Bekówna.

דאס אנאנסען- און פרעסע-ביורא
„נארפאל“
פיעטריקאווער 82, טעל. 67-17
ערלעדיגט
אַ חוץ אַנאָנסען און ידיעות פֿאַר אַלע צייטונגען אין דער וועלט אויך אַמביליגסטע אַלערליי ביטעס:
וועגען מיליטער-ענים, קלאַוויזעס, אַבאָנימענטס-אויף אַלע שטעט אין פּוילען, אַדמיניסטראַציע, רעקורסען, וועגען דירת-געלד, פּאַטענט, לויט'ן נייעסטען אוסטאַוו.
ס'ווערען אויך ערלעדיגט אַלערליי פֿערמיטלונגען און אינפֿאָרמאַ-ציעס בנוגע דינגען אָדער פֿערדינגען דירות, הייזער, פּלעצער אא"וו
שנעל, רעעל און אַמביליגסטע!
Biuro „NORPOL“ Piotrkowska 82, tel. 67-17.

גאנץ לאדז מוז ווים ען!
אַז אין פֿערלויף פֿון 7 טעג קען יעדער האָבען
עלעקטריש בעלויכטונג
איז שטוב אויף ראטעס
אויסצוצאָהלען וועכענטליך פֿון 3 זל. און.
גאָנץ אויך אָן מאָנטערען צו רעפּערירען, איבער-אַרבייטען לימשניקעס אויף אַנראַניטשניקעס, בראָ-טעקעלען פֿון דער עלעקטראָטעכניק אַלעס ערלע-דיגט פּינקטליך און רעעל נאָר די קאָנצעסיאָ-נירטע פֿירמע וואָס איז פֿעראַנטוואָרטליך פֿאַר דער לאָדזער עלעקטראַטעכניק
פ. לעווי, לאדז קאנסטאנטינער 58
פֿראָנט-געוועלב. טעטיג פֿון 8 פֿריה ביז 11 אָוו.
בעס.: שפּרעכשטונדען פֿון 2—3, 8—11 נאָכמ.
עלעקטרישע לאָמפּען און גאַז-שטעקעס מיט 25% ביליגער פֿון פּרייז-קוראַנט. פֿאַבריקען בע-קומען אַ ספּעציעלען ראַבאַט מיט גוטע קאָנצעסיעס.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט
אויף גייערס מאַרק
פיעטריקאווער 294 טעל. 22-89
(ביי דער סטאַציע פֿון פּאַביאַניצער טראַמוואַי)
נעמט אָן קראַנקע אויף קראַנקהייטען פֿון אַלע ספּעציאַליטעטען פֿון 10 פֿריה ביז 6 נאָכמ.
פּאָקען-אימפּונגען. אַנאַליזען.
[פּון: אוריין, ספּוטען-אַפּפּאַל (צואה), שפּייכעל, א.ז.וו.] אָפּעראַציעס און אַמפּוטאַציעס
אנ'עצה 3 זל.
וויזיטען אין דער שטאט
די תחל-קאָסטען און אָפּעראַציעס לויט אָב-מאַך. ליכט-בעדער. דורכלויכטונג מיט קוואַרץ-לאַמפּ, רענטגען. עלעקטריזאַציע, קינסטליכע צייהן, גאָלדענע און פּלאָמבע-קראָנען און מאָסטען.
יעדען זונטאָג און חגאות ביז 2 אַ זייגער נאָ

שרייבען
שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעקאַנטער קאַליגראַף
ל. בערמאן אין 15 לעקציעס. אויך ווערט אויפֿגעלערנט נוס שרייבען אַ יודישען בריף, אויך דעם וואָס קען גאָרנישט אין אַ חודש-צייט.
זאוואדזקא 19, פראנט 1 שט.

עלטסטער פעלדשער
מ. ראזענצווייג
וסכאָדניאַ 29. — געוועזענער מיליטערישער פֿעלדשער אין פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל
הוילט אויך געשלעכטס-קראַנקהייטן און לויט מעטאָדע פֿון פּראָפֿ. ביער—אָהן אָפּעראַציע.

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.

Dziś i dni następnych:
Dla dorosłych:
„Łzy i śmiech Wiednia“
Dla młodzieży:
„CHANG“
Dla młodz. początek seansów o g. 2 i 4 pp.
Ceny miejsc: dla dor. I—70, II—60, III—30 gr.
dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

אבאד
אויף אָנגעלאָנגע גאָס פֿון זאָפּאַרט איבערצוגעבען.
פּולנאָצנאַ 10, וו. 30.

א פראָטעס-טירטער וועקסעל
איז פערלוירען געווארען.
אויסגעשטעלט פֿון ס. זאַנטאָג פֿון דאָמבי אויף דער סומע 200 זל. צאָהלבאַר ד. 10 יאנואר 1928, אָרדרע ה. וואַגנער פֿון לאָדז, פּאַדזשעטשנע 7. דער פֿינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צו ה' וואַגנער, פּאַדזשעטשנע 7. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פֿאַר אומגילטיג.

אשרי אדם שמע לי!
לשקד על דלתתי יום-יום
כי הולך בתום ילך בטח
און אַז די דאַרפֿסט ערלעדיגען סאַנדאַווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפֿען אין ביוראָ
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
דאָרט ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען ביטעס לויט'ן אוסטאַוו, קאַרנע ספּראַוועס, קלאַוזאַלעס, זאַבעזפּיעטשעניעס, אויף אַלע שטעט אין פּוילען, עקטען, אינטערצינזיעס, אַפּעלאַציעס, קאַרנע און ציווילע שותפות-אקטען, איבער-זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
י. מאנעלא רעכטס-קאָנסולענט.

חיכטיג פאר דאמען!
[illegible] אין די [illegible] דאַמען-היטע [illegible] [illegible] [illegible] אויף [illegible]. [illegible] די [illegible]
זאחאָדניאַ 28
פֿאַר 2.50 זל.
פֿון הויף, [illegible], [illegible].
א גרויסער אויסוואהל פון פאנאמא-היט
אין פֿערשידענע פֿאַרבען צו זעהר ביליגע פּרייזען
„TOLA“

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA“
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
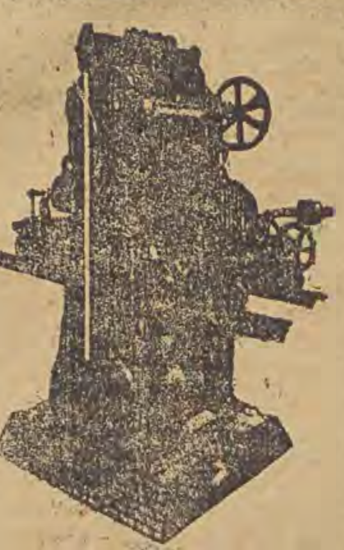
די קלאַסטע אין פּוילען ספּעציאַל-מאַשינען-פֿאַבריק ליפֿערט אַלס ספּעציאַליטעט:
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ - בעארבייטונג.
מיט אָנפֿראַגען זיך צו ווענדען צום פֿערטרעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 27-52.

אבאנאמענטס-פרייזן: [illegible] אַ חודש אין פּוילען 5 זל. [illegible] אַנדערע לענדער [illegible] 20 פֿראַנק, אין אַמעריקע [illegible] 1,25 דאָלאַר. | אנאנסען-פרייזן: פֿאַר אַ פּעטיט-שורה פֿאַרן טעקסט 18 גראָשען, פֿרייטאָג 24 גר., אין טעקסט 45 גר., פֿרייטאָג 60 גר., הינטען 12 גר., פֿרייטאָג 18 גר. פֿאַר אויסלענדישע אַנאָנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאָט — מיט 50% טייערער. פֿון די פֿאַרטיען ווערט נישט [illegible] קען [illegible].

Redaktor-wydawca E. Hamburski

Tłocznia: E. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 16.